

*Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н. К. Крупської*

КАЛЕНДАР

*знаменних і пам'ятних
дат
Донецької області*

2009 РІК

Донецьк 2008

ББК 92.5

К 17

Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2009 рік / Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської ; уклад. І. В. Гайдишева ; ред. О. В. Рязанцева ; наук. ред. О. В. Башун, канд. пед. наук ; відп. за вип. Л. О. Новакова, засл. працівник культури України. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2008. – 112 с.

Щорічне видання "Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області" містить інформацію про визначні та пам'ятні події історії, політичного, економічного, культурного життя регіону, ювілеї видатних уродженців краю і тих осіб, чиє життя і діяльність пов'язані з Донеччиною*.

Всі дати наведено за новим стилем. До окремих дат подано довідки і списки літератури.

Перелік дат календаря не завжди претендує на повноту і точність, бо має місце різночитання фактичних матеріалів у документах і друкованих джерелах. Дати смерті окремих осіб, включених у календар, не встановлено через відсутність цієї інформації у джерелах друку.

Видання адресовано бібліотечним, музейним, клубним працівникам, учителям, краєзнавцям та іншим категоріям читачів.

Зауваження і пропозиції просимо надсилати на адресу Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Н. К. Крупської, відділ краєзнавства: вул. Артема, 84, м. Донецьк, 83055.

*Матеріали до знаменних і пам'ятних дат державного значення див. у щоквартальному "Календарі знаменних і пам'ятних дат" (Національна парламентська бібліотека України, м. Київ).

Укладач:

І. В. Гайдишева

Редактор:

О. В. Рязанцева

Науковий редактор:

О. В. Башун,
канд. пед. наук

Відповідальний за випуск:

Л. О. Новакова,
засл. працівник культури України

© Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2008

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ У 2009 РОЦІ

Січень

1 – 95 років від дня народження Івана Савелійовича Наборського (1914–1972), Героя Радянського Союзу. До війни закінчив гірничий технікум у Дзержинську. Працював на шахті "Донбас". Після війни жив і працював у Дзержинську.

– 70 років від дня народження Анатолія Миколайовича Коваля (1939), гірничого інженера-електромеханіка, виконувача обов'язків ДВАТ "Науково-дослідний інститут гірничої механіки ім. М. М. Федорова", кандидата технічних наук, старшого наукового співробітника, заслуженого шахтаря України, академіка Міжнародної академії наук екології і безпеки життєдіяльності, члена-кореспондента Академії інформації, члена Українського товариства неруйнівного контролю та технічної діагностики, нагородженого орденом "Знак Пошани", медалями.

– 65 років від дня народження Віктора Тихоновича Ендебері (1944–2001), українського письменника, прозаїка-гумориста, сатирика. Автор збірок гумористичних оповідань "Свати", "Генеральна репетиція", "Щаслива пора", "Заєць на перелазі", "Вічна ручка", "Два відра диму", "Безплатна стрижка", "Вибране", "Вибрики студентської юності". Народився в с. Никифорівка Артемівського району.

3 – 165 років від дня народження Івана Ілліча Зеленцова (1884–1910), інженера, металурга, одного із засновників чорної металургії Донбасу.

– 75 років від дня народження Юрія Івановича Баранова (1934), гірничого інженера, директора АТ "Шахтоуправління "Донбас" ВО "Донецьквугілля", заслуженого шахтаря України, Героя Соціалістичної Праці, Героя України, нагородженого орденами Леніна, Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, "За заслуги" III ступеня, почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

– 65 років від дня народження Світлани Олександрівни Лиспак (1944), лікаря, головного лікаря Донецької обласної станції переливання крові, заслуженого лікаря України.

5 – 160 років від дня народження Василя Івановича Немировича-Данченка (1849–1936), відомого російського письменника, брата видатного театрального діяча Володимира Івановича Немировича-Данченка. У 70-ті роки, перебуваючи у Святогірському монастирі, написав книгу нарисів та вражень "Святыя горы" (1880).

6 – 65 років тому (1944) було запущено перший турбогенератор Зуївської ДРЕС, відбудованої після визволення Донбасу від німецько-фашистських загарбників.

– Щороку в день народження письменника присуджується Обласна літературна премія ім. В. Сосюри (заснована в 1993 році).

7 – 70 років від дня народження Лідії Георгіївни Червової (1939), економіста, науковця, завідувачки відділення проблем макроекономіки і регіональної політики Інституту економіки промисловості НАН України, доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України.

10 – 80 років від дня народження Володимира Олександровича Дорофєєва (1929), інженера-металурга, колишнього професора кафедри економіки та організації підприємства Донецького інституту соціальної освіти, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, доктора філософії, професора, заслуженого працівника народної освіти України, академіка Академії економічних наук, лауреата премії ім. Артема, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора.

– 65 років від дня народження Валерія Дем'яновича Русіна (1944), інженера-будівельника, директора КП "Трест "Донецкжилстрой", заслуженого будівельника України.

– 60 років від дня народження Олександра Івановича Сердюка (1949), хіміка, завідувача кафедри екології, безпеки життєдіяльності і

прикладної хімії Донбаської національної академії будівництва і архітектури, викладача вищої школи, доктора хімічних наук, професора.

– 60 років від дня народження Віктора Шепіли (1949), українського письменника, члена Національної спілки письменників України. Автор збірок оповідань "По доброте душевной", "В начале мая", "Теплый вторник", романа-карнавала "Ночь на площади искусств". За його сценаріями зняті художні фільми на кіностудії ім. О. П. Довженка "Беспокойная ночь", на кіностудії "Беларусьфильм", "Сорок лет тишины".

12 – 100 років від дня народження Василя Михайловича Молчанова (1909–1989), Героя Радянського Союзу. До війни закінчив машинобудівний технікум у Краматорську. Працював на підприємствах Донбасу.

– 60 років тому (1949) на Горлівській шахті ім. Рум'янцева вперше використано вугільний комбайн ККП-1 (комбайн крутого падіння).

14 – 120 років від дня народження Володимира Дмитровича Коряка (1889–1939), критика-літературознавця. Народився в Слов'янську.

– 85 років від дня народження Леоніда Миколайовича Костіна (1924–1971), Героя Радянського Союзу. Народився в Дружківці.

– 60 років від дня народження Юрія Борисовича Максименка (1949), психолога, професора Донецького інституту психології і підприємництва, викладача вищої школи, доктора психологічних наук, професора.

15 – 65 років тому (1944) відбувся міський зліт жінок – підземних робітниць, скликаний Донецьким міськкомом партії та виїзною редакцією газети "Правда".

16 – 70 років від дня народження Михайла Пантелійовича Шевченка (1939), колишнього актора Донецької обласної філармонії ім. С. С. Прокоф'єва, заслуженого артиста УРСР.

17 – 80 років тому (1929) прийнято Постанову ЦК ВКП(б) "Про завдання вугільної промисловості Донбасу".

18 – 45 років тому (1964) групою робітників УкрНДІ гідровугілля і Боківського рудоремонтного заводу створено зносостійкий чавун.

19 – 65 років від дня народження Олександра Михайловича Ковальова (1944), математика, директора Інституту прикладної математики і механіки НАН України, доктора фізико-математичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, лауреата премії ім. М. М. Крилова НАН України.

20 – 70 років від дня народження Миколи Олексійовича Дубини (1939–1994), донецького живописця, члена Спілки художників України. Працював у галузі станкового живопису тематичних картин, пейзажів, натюрмортів, портретів.

– 70 років від дня народження Анатолія Івановича Стрільця (1939), інженера-економіста, професора кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора економічних наук, професора.

– 60 років тому (1949) на Горлівському машинобудівному заводі ім. С. М. Кірова виготовлено першу партію вугільних комбайнів "Донбас-1".

– 60 років тому (1949) Слов'янський содовий комбінат нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора за успішне виконання завдання щодо освоєння потужності содового виробництва та у зв'язку із 50-річним ювілеєм.

23 – 95 років від дня народження Миколи Олександровича Мостового (1919–1991), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Новоселівка Перша Ясинуватського району.

25 – 105 років від дня народження Петра Дмитровича Резнікова (1904–1968), українського письменника. Автор романів "Селяни", "Великий перелом". Народився в с. Попівка Краснолиманського району.

– 95 років від дня народження Івана Івановича Піскуна (1914–1982), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Левадне (Гейдине) Олександрівського району.

– 60 років від дня народження Миколи Сан-Суєвича Тю (1949–2007), фізика, математика, колишнього професора кафедри вищої математики Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора фізико-математичних наук, доцента.

– 50 років тому (1959) в Горлівці відкрито міську картинну галерею.

26 – 70 років від дня народження Геннадія Опанасовича Бондаренка (1939), лікаря, завідувача кафедри профзахворювань і радіаційної медицини Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

27 – 105 років від дня народження Олександра Михайловича Довгаля (1904–1961), українського графіка, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Народився в м. Дебальцеве.

28 – 85 років від дня народження Семена Костянтиновича Тасбаша (1924), журналіста. Працював заступником редактора районної газети "Путь к коммунизму" (зараз "Сельський край", Велика Новосілка). Нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня, медаллю "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр." та ін.

Цього місяця виповнюється:

– 105 років від дня відкриття (1904) в Маріуполі першої міської громадської бібліотеки (зараз Маріупольська центральна міська бібліотека ім. В. Г. Короленка).

– 15 років від дня заснування краєзнавчої сторінки "Рідний край" обласної газети "Донеччина" та виходу в світ першого номера альманаху з однойменною назвою.

Лютий

1 – 95 років від дня народження Дмитра Івановича Голощاپова (1914), Героя Соціалістичної Праці, почесного шахтаря СРСР, нагородженого орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, медалями. Працював машиністом вугільного комбайну шахти "Панфіловська".

– 90 років від часу виходу (1919) першого номера горлівської міської газети "Кочегарка".

2 – 55 років від дня народження Раїси Іванівни Кузнецової (1954), оперної, камерної співачки, викладача, солістки-вокалістки Донецької обласної філармонії, народної артистки України, лауреата Всеукраїнського конкурсу, нагородженої орденом княгині Ольги III ступеня.

3 – 90 років від дня народження Олександра Олександровича Боргарда (1919–2002), вченого-математика, фізика, провідного наукового співробітника Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, доктора фізико-математичних наук, професора.

– 75 років від дня народження Георгія Степановича Кир'якулова (1934), лікаря, завідувача кафедри анатомії людини Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча

науки і техніки України, академіка Академії наук вищої школи України.

5 – 90 років тому (1919) уряд Радянської України прийняв декрет "Про Донецьку губернію", до складу якої мала увійти територія колишніх двох повітів Катеринославської губернії: Бахмутського та Слов'яносербського. Центром губернії стало м. Бахмут (зараз м. Артемівськ).

– 70 років від дня народження Людмили Трохимівни Хижняк (1939), математика, завідувачки сектору проблем фінансування розвитку виробництва Інституту економіки промисловості НАН України, науковця, кандидата економічних наук, старшого наукового співробітника.

7 – 145 років від дня народження Дмитра Абрамовича Гайдамаки (Вертепова) (1864–1936), українського актора, режисера, антрепренера. У 1897–1917 роках очолював власну трупу, пересувні театри. Працював у театрах Донецька, Слов'янська.

8 – 75 років від дня народження Василя Васильовича Кузьміна (1934), плавильника, заслуженого металурга УРСР, лауреата премії Ради Міністрів СРСР у галузі науки і техніки, нагородженого орденами Леніна, Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора, медалями.

– 70 років від дня народження Раїси Самсонівни Колесник (1939), української оперної, камерної співачки, завідувачки кафедри академічного співу Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, викладача вищої школи, професора, народної артистки УРСР, нагородженої орденами Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

11 – 60 років від дня народження Олени Борисівни Зельдіної (1949), артистки балету. Протягом 1967–1987 років була солісткою балету Донецького академічного державного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка. Педагог Донецької дитячої хореографічної школи, заслужена артистка України.

12 – 165 років від дня народження Олександра Андрійовича Ауербаха (1844–1915), гірничого інженера, дослідника надр Донбасу, промисловця, директора-розпорядника АТ "Ртутна справа О. Ауербах і К^о".

14 – 70 років від дня народження Валерія Івановича Таранця (1939), гірничого інженера-геолога, завідувача кафедри геології Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, кандидата геолого-мінералогічних наук, доцента, члена-кореспондента Української технологічної академії.

15 – 65 років від дня народження Сергія Костянтиновича Боєнка (1944), лікаря-оторіноларинголога, професора кафедри хвороб вуха, горла та носа факультету післядипломної освіти Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, доктора медичних наук, заслуженого діяча науки і техніки України, професора.

19 – 90 років від дня народження Олександра Андрійовича Самарського (1919–2008), вченого-математика, академіка Академії наук СРСР, Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської премії, автора фундаментальних праць в галузі математичної фізики та обчислювальної математики. Народився в с. Новоіванівка Амвросіївського району.

– 80 років від дня народження Федора Юхимовича Поклонського (1929), інженера-металурга, професора кафедри фінансів Донецького державного університету управління, викладача вищої школи, доктора економічних наук, професора.

20 – 100 років від дня народження Григорія Яковича Бахчиванджі (1909–1943), льотчика-випробувача, Героя Радянського Союзу. Дитинство і юність пройшли в Маріуполі.

– 90 років від дня народження Тимофія Андрійовича Ревенка (1919), лікаря, консультанта Донецької обласної травматологічної лікарні, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки

і техніки УРСР, дійсного члена Всесвітньої організації хірургів-травматологів, дипломанта премії ім. М. І. Пирогова, Почесного громадянина м. Донецьк, нагородженого орденами Вітчизняної війни I ступеня, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, "Знак Пошани", медалями, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

21 – 110 років від дня народження Дмитра Омеляновича Мілютенка (1899–1966), українського актора, народного артиста СРСР. Народився в Слов'янську.

– 95 років від дня народження Юрія Володимировича Кроткова (1914), журналіста, нагородженого орденами Вітчизняної війни II ступеня, Червоної Зірки, медалями.

– 70 років від дня народження Миколи Єгоровича Сміщенка (1939), українського поета. Автор поетичних збірок: "Росная весна", "Знакомый с детства луг", "Линия судьбы". Народився в с. Першомар'ївка Слов'янського району.

22 – 85 років від дня народження Олександра Васильовича Кучеренка (1924), Героя Радянського Союзу. Народився в Слов'янську.

23 – 85 років від дня народження Михайла Івановича Гаврилова (1924), Героя Радянського Союзу. Живе в Краматорську.

– 85 років від дня народження Ігоря Анатолійовича Машкова (1924–1961), Героя Радянського Союзу. Народився в Артемівську.

24 – 70 років від дня народження Алли Андріївни Єфременко (1939), колишнього вчителя математики загальноосвітньої школи I–III ступенів № 96 м. Донецьк, заслуженого вчителя УРСР.

25 – 80 років від дня народження Олександра Павловича Скобликова (1929), українського скульптора, народного художника УРСР. Народився в Дружківці.

– 80 років від дня народження Олександра Андрійовича Цапova (1929), вченого-агронома, колишнього начальника Донецького обласного об'єднання "Сортсемоощ", заслуженого працівника сільського господарства України, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", медалями.

26 – 65 років від дня народження Едуарда Казимировича Каштановського (1944), журналіста, головного редактора горлівської міської газети "Кочегарка".

27 – 90 років від дня народження Івана Прокоповича Гоманкова (1919–1980), Героя Радянського Союзу. До війни працював в Артемівську на скляному заводі.

28 – 105 років від дня народження Зеоніда Соломоновича Браславського (1904–1980), українського журналіста, колишнього спецкора газети "Социалистический Донбасс".

29 – 85 років від дня народження Федора Івановича Кукоза (1924), радіофізика, доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки Російської Федерації, дійсного члена Міжнародної академії наук, викладача вищої школи. Народився в с. Стила Старобешівського району.

Цього місяця виповнюється:

– 90 років від часу заснування (1919) Центрального правління кам'яновугільної промисловості (ЦПКП) Донецького басейну.

Березень

1 – 75 років від дня народження Світлана Наумовича Іцковича (1934), інженера-конструктора гірничих машин, колишнього головного конструктора Донецького державного науково-дослідного, проектно-конструкторського та експериментального інституту комплексної механізації шахт "Донгіпровуглемаш", кандидата технічних наук, заслуженого винахідника СРСР, лауреата премії Ради Міністрів СРСР.

– 50 років тому (1959) на шахті № 4 тресту "Орджонікідзевугілля" (м. Єнакієве) устатковано і успішно освоєно гідрокомплекс.

4 – 145 років від дня народження Леоніда Івановича Лутугіна (1864–1915), видатного вченого-геолога, який вивчив геологічну структуру і створив оглядову геологічну карту Донбасу.

– 90 років від дня народження Вадима Івановича Коробчанського (1919–2006), відомого українського вченого в галузі хімічної технології твердого палива.

– 85 років від дня народження Олександра Кадировича Утеганова (1924–1991), українського і російського режисера, народного артиста УРСР. У 1968–1986 роках перебував на посаді головного режисера Донецького академічного обласного ордена Пошани російського драматичного театру (м. Маріуполь).

5 – 60 років від дня народження Людмили Тихонівни Олійник (1949), журналіста, редактора суспільно-політичної газети Волноваського району "Наше слово".

6 – 65 років тому (1944) відкрито Донецьке міське ПТУ № 40.

8 – 80 років від дня народження Катерини Григорівни Кулікової (1929), вченого-агронома, колишнього начальника інспектури Держкомісії з сортовипробування сільськогосподарських культур, Героя Соціалістичної Праці, нагородженої орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, медалями.

10 – 70 років від дня народження Світлани Олександрівни Некрасової (1939), вчителя російської мови, літератури та історії, заслуженого працівника культури УРСР, заступника голови Донецького обласного комітету захисту миру, члена Української Ради миру і члена правління Українського фонду миру (1991), учасниці III спецсесії Генеральної Асамблеї ООН із роззброєння, Почесної громадянки штату Кентуккі та м. Луїсвілл (США).

11 – 90 років від дня народження Григорія Мефодійовича Івашкевича (1919–1991), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Володимирівка (зараз смт) Волноваського району.

12 – 60 років від дня народження Федора Вікторовича Недопьокіна (1949), фізика, професора кафедри фізики нерівноважних процесів, метрології та екології Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, академіка Академії наук вищої школи України, Академії інженерних наук України.

13 – 100 років від дня народження Макара Олексійовича Солодилова (1909–1975), Героя Радянського Союзу. Жив у Слов'янську.

14 – 80 років від дня народження Євгена Івановича Кушакова (1929), українського режисера, народного артиста УРСР, заслуженого діяча мистецтв України і Татарстану. У 1968–1989 роках був головним режисером Донецького академічного державного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка.

15 – 100 років від дня народження Олександра Михайловича Оленіна (1909–1970), Героя Радянського Союзу. Жив і працював у Горлівці.

– 85 років від дня народження Павла Пилиповича Богданова (1924), журналіста, заслуженого працівника культури УРСР, нагородженого орденами Вітчизняної війни I ступеня, Червоної Зірки, медалями, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, Президента України і Кабінету Міністрів України. Автор книжок "Донецкая ордена Ленина" (у співавторстві з М. С. Перуном), "Полевой дозор", "Книга и технический прогресс" та ін.

16 – 85 років від дня народження Івана Івановича Ляшенка (1924–2003), юриста, колишнього голови президії Донецької обласної колегії адвокатів, заслуженого юриста України, нагородженого

орденами Вітчизняної війни I та II ступенів, "Знак Пошани", медалями.

– 80 років від дня народження Тараса Георгійовича Шевченка (1929), художника театру, живописця, монументаліста, заслуженого діяча мистецтв України, члена Національної спілки художників України, члена Донецької обласної організації Національної спілки художників України.

17 – 95 років від дня народження Олексія Никифоровича Пономаренка (1914–1989), Героя Радянського Союзу. Народився в Дебальцевому.

– 70 років від дня народження В'ячеслава Михайловича Буданіна (1939), шахтаря, колишнього гірника очисного забою шахтоуправління "Донбас" ГХК "Донвугілля", почесного шахтаря СРСР, кавалера ордена Трудової Слави трьох ступенів.

18 – 80 років від дня народження Бориса Наумовича Смирнова (1929–2004), режисера, заслуженого артиста УРСР, колишнього головного режисера Донецького академічного обласного театру ляльок.

20 – 105 років від дня народження Василя Федоровича Старченка (1904–1948), українського вченого-селекціонера, члена-кореспондента Академії наук УРСР, працював директором і науковим керівником Миронівської дослідно-селекційної станції. Народився в с. Темрюк (зараз с. Старченкове) Володарського району.

– 75 років від дня народження Ігоря Олександровича Князева (1934–1994), українського живописця, члена Національної спілки художників України. Жив і працював у Донецьку.

– 70 років від дня народження Тараса Остаповича Микитки (1939), українського диригента, професора кафедри сольного співу Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, викладача вищої школи, професора, народного артиста України, заслуженого діяча мистецтв України.

21 – 70 років від дня народження Євгена Васильовича Горохова (1939), інженера-будівельника, ректора Донбаської національної академії будівництва і архітектури, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України, академіка Академії інженерних наук України, Академії наук вищої школи України, Академії будівництва України, Російської академії архітектури і будівництва, лауреата державної премії України в галузі науки і техніки, лауреата нагороди ім. Ярослава Мудрого Академії наук вищої школи України, нагородженого орденами "За заслуги" III ступеня, "Святой Дмитрий Солунский" IV ступеня, медалями, почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

– 70 років від дня народження Інни Володимирівни Іващенко (1939), лікаря-ревматолога, заслуженого лікаря України.

– 60 років від дня народження Георгія Володимировича Андрєєва (1949), гірничого інженера-механіка, завідувача відділу створення та дослідження устаткування очисних механізованих комплексів і шахтного підйому Донецького державного науково-дослідного, проектно-конструкторського та експериментального інституту комплексної механізації шахт "Донгіпровуглемаш", заслуженого машинобудівника України, лауреата Державної премії України у сфері науки і техніки.

22 – 100 років від дня народження Олександра Фадійовича Афанасьєва (1909–1984), Героя Радянського Союзу. До війни працював монтером у Костянтинівці.

24 – 100 років від дня народження Альфонса Івановича Ярмалю (1909–1991), відомого журналіста, колишнього відповідального секретаря Донецької обласної організації Спілки журналістів України, заслуженого працівника культури УРСР, нагородженого орденом Вітчизняної війни II ступеня, медалями "За оборону Кавказу", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.", "За відбудову вугільних шахт Донбасу". Автор збірок оповідань "Шахтерская честь", "Мишка-лампонос", "В недрах землі", повістей "На копрах загораються зvezди", "Седьмой горизонт" та ін.

– 60 років від дня народження Людмили Аронівни Бородицької (1949), піаністки, концертмейстера Донецької обласної філармонії ім. С. С. Прокоф'єва, заслуженої артистки України, дипломанта міжнародного та всеукраїнського конкурсів.

– 55 років від дня народження Валентини Іванівни Полякової (1954), актриси драматичного театру і кіно, актриси Донецького обласного академічного українського музично-драматичного театру, заслуженої артистки України.

25 – 70 років від дня народження Анатолія Миколайовича Бурковського (1939), інженера-електромеханіка, професора кафедри електропостачання промислових підприємств та міст Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, старшого наукового співробітника.

– 70 років від дня народження Івана Марковича Машталера (1939), економіста, колишнього директора Донецької обласної дирекції Укрсоцбанку, кандидата економічних наук, дійсного члена Академії економічних наук України.

Цього місяця виповнюється:

– 75 років від дня заснування (1939) газети "Железнодорожник Донбасса".

Квітень

1 – 80 років від дня народження Анатолія Григоровича Лимарєва (1929–1985), українського живописця. Народився в Амвросіївці.

– 80 років від дня народження Раффі Арменаковича Тюркяна (1929–2004), гірничого інженера-шахтобудівника, колишнього голови правління ВАТ "Трест "Оргтехшахтобуд", одного із провідних фахівців в області спорудження вертикальних шахтних стволів, доктора технічних наук, професора, почесного будівельника космодрому "Байконур", дійсного члена Академії гірничих наук України, Академії будівництва України і Нью-Йоркської академії наук, лауреата Ленінської премії в галузі науки і техніки, заслуженого

шахтаря УРСР, нагородженого орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "Знак Пошани", почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, медалями.

– 75 років від дня народження Євгена Борисовича Ковальова (1934), інженера-електромеханіка, професора кафедри гірничої електротехніки і автоматики ім. Р. М. Лейбова Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

– 65 років від дня народження Віри Григорівни Топольник (1944), інженера-технолога, декана факультету харчування і устаткування заочного відділення, завідувачки кафедри організації та управління якістю ресторанного господарства Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

– 60 років від дня народження Петра Даниловича Лабатого (1949), оперного, концертного співака, соліста-вокаліста, провідного майстра сцени Донецького академічного державного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, заслуженого артиста України, лауреата Республіканського конкурсу вокалістів.

5 – 80 років тому (1929) засновано спеціалізоване управління "Цинкобуд" (зараз "Укрцинк"), м. Костянтинівка.

– 60 років від дня народження Сергія Олексійовича Мамонова (1949), українського композитора, професора кафедри композиції і сучасних музичних композицій Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, викладача вищої школи, професора, заслуженого діяча мистецтв УРСР, голови правління Донецької обласної організації Національної спілки композиторів України, секретаря правління Національної спілки композиторів України, лауреата Республіканської комсомольської премії ім. М. Островського, лауреата Всеукраїнського конкурсу на кращу пісню до 50-річчя Стахановського руху та обласного конкурсу пісні, присвяченої м. Донецьк.

6 – 60 років від дня народження Володимира Васильовича Іващенко (1949), лікаря, завідувача кафедри загальної хірургії № 1 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

7 – 75 років від дня народження Євгена Тимофійовича Перкова (1934), інженера-енергетика, голови правління ВАТ "Донецький електромеханічний завод", доктора технічних наук, заслуженого машинобудівника України, академіка Української технологічної академії, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, медалями.

9 – 95 років від дня народження Василя Васильовича Щербиніна (1914–1942), Героя Радянського Союзу. Народився на ст. Микитівка (зараз у межах м. Горлівка).

– 70 років від дня народження Євгена Петровича Курапова (1939), лікаря-анестезіолога, заступника голови проблемної комісії з хірургічних спеціальностей № 1 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

10 – 80 років тому (1929) введено в експлуатацію будівлю Центральної пошти (Головпоштамт).

– 75 років від дня народження Юрія Миколайовича Кіклевича (1934), гірничого інженера-механіка, заступника голови Донецького регіонального відділення Академії технологічних наук України, науковця, кандидата технологічних наук, члена Американської національної географічної спілки, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, знаками "Шахтарська слава" трьох ступенів, "Заслужений винахідник".

11 – 95 років від дня народження Миколи Юхимовича Матвієнка (1914–1990), Героя Радянського Союзу. Працював слюсарем на Макіївському металургійному заводі.

– 80 років від дня народження Євгена Миколайовича Летюка (1929–1976), донецького поета. Автор поетичних збірок "З повними відрами", "Хто там зорі ворушить", "Рівнодення", "Трете весло" та ін.; прозових творів "Різні бувають квіти", "Анюта з Кривої Коси", "Пароль довір'я" та ін.

12 – 70 років від дня народження Всеволода Миколайовича Романенка (1939), лікаря-венеролога, професора кафедри дерматовенерології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

14 – 180 років від дня народження Григорія Петровича Данилевського (1829–1890), українського і російського письменника II пол. XIX ст. Неодноразово відвідував м. Слов'янськ, с. Прелесне. За його допомогою в 1869 році в шести кілометрах від Слов'янська була прокладена залізниця.

– 90 років від дня народження Регіни Вікентіївни Візгерт (1919–2002), хіміка-органіка, колишнього професора кафедри загальної хімії Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, відмінника хімічної промисловості СРСР, лауреата премії НАН України ім. Л. В. Писаржевського, соросівського професора.

15 – 135 років тому (1874) відбувся перший страйк шахтарів Юзівки (зараз м. Донецьк) проти експлуатації та безправ'я.

– 115 років від дня народження Микити Сергійовича Хрущова (1894–1971), радянського державного і партійного діяча. У 1908–1928 роках жив і працював у Донбасі.

– 80 років від дня народження Ростислава Григоровича Синельщикова (1929–2007), біолога, колишнього професора кафедри прикладної екології та охорони навколишнього середовища Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора біологічних наук, професора, академіка Української екологічної академії наук, почесного члена Української спілки охорони природи України.

– 60 років від дня народження Ніни Федорівни Алексєєвої (1949), тренера-викладача, державного тренера з велоспорту Управління з питань фізичної культури і спорту Донецької обласної державної адміністрації, заслуженого тренера України з велоспорту, нагородженої почесною грамотою Верховної Ради України.

17 – 90 років від дня народження Віктора Вікторовича Соколова (1919–1990), українського поета і прозаїка. У 1958–1966 роках був головою правління Донецького обласного відділення Національної спілки письменників України. Автор збірок "Весна", "Лицем до сонця", "Тобі", "Народи мені сина" та ін.; поеми "Китаянка"; роману у віршах "Моє серце в Донбасі"; документальних повістей "Серце сильніше вогню", "Володя".

– 80 років від дня народження Володимира Захаровича Рижака (1929–2003), почесного шахтаря СРСР, Героя Соціалістичної Праці, нагородженого орденом Леніна, медалями. До виходу на пенсію працював на шахті ім. О. Ф. Засядька.

18 – 65 років від дня народження Олександра Петровича Сухіна (1944), лікаря, начальника Донецького обласного бюро судово-медичної експертизи Управління охорони здоров'я Донецької облдержадміністрації, головного судмедексперта Донецької області, заслуженого лікаря України, нагородженого орденом "Знак Пошани", почесною грамотою Кабінету Міністрів України, медалями.

20 – 85 років від дня народження Миколи Федоровича Солодилова (1924–1983), Героя Радянського Союзу. Після війни працював помічником машиніста електровоза на ст. Слов'янськ.

21 – 95 років від дня народження Олександра Герасимовича Анурова (1914–1995), українського і російського актора, народного артиста УРСР. Народився в Костянтинівці.

– 95 років від дня народження Володимира Андрійовича Данченка (1914–1967), українського актора, народного артиста УРСР. Народився в Маріуполі.

22 – 120 років тому (1889) введено в дію шахту ім. Леніна ВО "Артемвугілля".

– 95 років від дня народження Георгія Григоровича Коршуницького (1914–1981), колишнього журналіста, кореспондента газети "Железнодорожник Донбасса", редактора багатотиражної газети "Уголь – промисленности", нагородженого медаллю "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр." та ін.

23 – 85 років тому (1924) м. Юзівка перейменовано в м. Сталіно (зараз м. Донецьк).

– 55 років від дня народження Павла Леонідовича Соловйова (1954), концертного виконавця, соліста симфонічного оркестру Донецького академічного державного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, заслуженого артиста України.

– Щороку в день народження композитора присуджується Обласна музична премія ім. С. С. Прокоф'єва.

24 – 80 років від дня народження Володимира Ілліча Гладкого (1929–2003), українського живописця. Жив у Маріуполі, працював у галузі станкового та монументального живопису, станкової та книжкової графіки.

25 – 100 років від дня народження Бориса Олександровича Котова (1909–1943), російського поета, Героя Радянського Союзу. У 1931–1942 роках жив і працював у Горлівці на шахті "Підземгаз", брав участь у роботі літоб'єднання "Кочегарка". Автор збірки "Недопетая песня". У Горлівці в школі № 2 встановлено бюст, меморіальну дошку, його ім'ям названо вулицю міста.

– 95 років від дня народження Василя Олексійовича Ковальова (1914), журналіста, колишнього редактора багатотиражної газети "Азовстальстроевец" тресту "Азовстальстрой", нагородженого орденами Вітчизняної війни I та II ступенів, двома орденами Червоної Зірки, медалями.

– 65 років від дня народження Тамари Олексіївни Лагунової (1944), оперної, камерної співачки, солістки-вокалістки, провідного майстра сцени Донецького академічного державного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка, викладача, народної артистки України, лауреата премії ім. Артема, Всесоюзного огляду творчої молоді, нагородженої орденом "Знак Пошани".

– 65 років тому (1944) Державний комітет оборони прийняв рішення мобілізувати для праці в Донбасі 36,3 тис. чоловік.

– 60 років від дня народження Леоніда Григоровича Мельникова (1949), юриста, генерал-лейтенанта міліції, лауреата Всеукраїнської акції "Золота фортуна", колишнього начальника Управління МВС України на Донецькій залізниці.

26 – 95 років від дня народження Миколи Кузьмовича Бендрика (1914–1993), українського живописця, заслуженого художника УРСР. Народився у смт Ольгинка Волноваського району. Жив у Маріуполі.

27 – 80 років від дня народження Єлісея Сергійовича Рудакова (1929), науковця, головного наукового співробітника Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України, доктора хімічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента НАН України, лауреата премії України в галузі науки і техніки, лауреата премії ім. Л. В. Писаржевського Академії наук УРСР, нагородженого почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

– 60 років від дня народження Василя Михайловича Стойки (1949), юриста, державного радника юстиції 3 класу, кандидата юридичних наук, заслуженого юриста України, почесного члена Ради юристів України.

29 – 100 років від дня народження Володимира Петровича Московченка (1909–1970), українського художника театру, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Працював у театрах Донецька – опери та балету, ляльок, українському драматичному. Розписав фойє Палацу культури Ясинівського коксохімзаводу в Макіївці. Нагороджений двома орденами Червоної Зірки, бойовими медалями.

– 85 років від дня народження Івана Мироновича Литвина (1924), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Свободне Волноваського району.

– 80 років від дня народження Івана Авксентійовича Шеховцова (1929), українського архітектора, заслуженого архітектора УРСР. Народився у Авдіївці.

Цього місяця виповнюється:

– 140 років від часу укладання (1869) між російським урядом та Джоном Юзом "Договору на утворення Новоросійського товариства кам'яновугільного, залізного та рейкового виробництва і товариства залізничної вітки від Харківсько-Азовської лінії".

– 55 років від часу випуску (1954) першої продукції нового кислототривкого цеху Слов'янського заводу кислототривкої кераміки. Початок будівництва – 1951 рік.

Травень

1 – 70 років від дня народження Івана (Ярослава) Дмитровича Гамкала (1939), українського диригента і педагога, народного артиста УРСР. У 1968–1970 роках був головним диригентом симфонічного оркестру Донецької обласної філармонії.

2 – 100 років від дня народження Леоніда Даниловича Лукова (1909–1963), українського і російського кінорежисера, народного артиста РРФСР, лауреата Сталінської премії. Народився в Маріуполі.

4 – 95 років від дня народження Івана Григоровича Островерхова (1919–1944), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Терни Краснолиманського району.

– 80 років від дня народження Карапета Ованесовича Георгіяна (1929), інженера промислового транспорту, почесного залізничника СРСР, заслуженого працівника транспорту України, нагородженого

орденами "За заслуги" III ступеня, Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, "Знак Пошани", медалями, почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

5 – 265 років тому (1744) підполковник Володимирівського полку Іван Павлович Глебов виїхав до Бахмутської провінції для проведення обстеження заявленого родовища кам'яного вугілля.

– 85 років від дня народження Нінеля Семеновича Новоселова (1924–1993), українського журналіста, заслуженого працівника культури УРСР, члена Національної спілки журналістів України, нагородженого орденом Вітчизняної війни I ступеня, медалями. Працював завідувачем відділу сільського господарства Костянтинівського району, міської районної газети "Знамя индустрии", власним кореспондентом обласної газети "Социалистический Донбасс", власним кореспондентом республіканської газети "Радянська Україна".

– 80 років від дня народження Івана Петровича Максецького (1929), гірничого інженера, заступника директора із соціально-економічних питань Донецького технікуму промислової автоматики, заслуженого вчителя України, нагородженого двома орденами "Знак Пошани", медалями.

7 – 90 років від дня народження Бориса Абрамовича Слуцького (1919–1986), російського поета. Народився в Слов'янську. Автор поетичних збірок "Время", "Время моих ровесников", "Годовая стрелка", "Доброта дня", "Неоконченные споры", "Память", "Сроки", "Судьба", "Я историю излагаю..." та ін.

8 – 90 років від дня народження Леонтія Несторовича Кір'якова (1919–2008), грецького, українського поета, лауреата літературної премії ім. М. Рильського, нагородженого медалями "За бойві заслуги", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.". Автор збірок поезії "Завжди в дорозі", "Травнева пісня", "Слава тебе найдет", "Память" та ін.

Див.: Слово про поета : до 85-річчя від дня народження Леонтія Кір'якова (1919) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2004 рік. – Донецьк, 2003. – С. 43–46.

9 – 85 років від дня народження Віталія Івановича Шаховцова (1924–1969), українського живописця. Народився в Слов'янську. Автор творів "Портрет сталевара", "Сталевар", "Караюсь, мучаюсь, але не каюсь...", "Поховайте та вставайте...", "Жовтневий вечір".

10 – 180 років від дня народження Василя Васильовича Берві-Флеровського (1829–1918), російського соціолога і публіциста, автора книжок "Положение рабочего класса в России", "Критика основных идей естествознания" та ін. З 1897 до 1918 року жив і працював у Юзівці (зараз м. Донецьк), де і похований.

11 – 170 років від дня народження Петра Миколайовича Горлова (1839–1915), гірничого інженера. Його ім'ям назвали шахтарське селище біля заснованого ним Корсунського рудника (зараз м. Горлівка). В останні роки життя написав історію гірничозаводської справи Півдня Росії на території Донецького кряжа і поблизу м. Керч.

– 85 років від дня народження Федора Петровича Ременного (1924–1976), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Староварварівка Олександрівського району.

12–14 – 75 років тому (1934) у м. Сталіно (зараз м. Донецьк) проходила Перша Вседонецька газетна конференція.

14 – 70 років від дня народження В'ячеслава Миколайовича Пахомова (1939), інженера-будівельника шляхів сполучення, головного інженера служби капітальних вкладів Донецької залізниці, заслуженого працівника транспорту України, лауреата премії Ради Міністрів СРСР, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", медалями.

15 – 90 років від дня народження Олександра Єгоровича Скворцова (1919–1976), Героя Радянського Союзу. Біля смт Очеретине Ясинуватського району протягом восьми годин вів нерівний бій з ворогом. Разом з екіпажем свого танку знищив вісім ворожих танків, протитанкову гармату, сім автомашин та дві роти

гітлерівців. Коли боєприпаси було витрачено, підірвав танк та з боєм вивів екіпаж з оточення.

– 65 років від дня народження Юрія Борисовича Висоцького (1944), фізика-теоретика, завідувача кафедри фізичної і органічної хімії Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора хімічних наук, професора, академіка Академії наук вищої школи України.

16 – 75 років тому (1934) здійснила свій перший стрибок із парашутом робітниця заводу "Стальміст" у м. Сталіно (зараз м. Донецьк) О. Кольчугіна, яка згодом стала світовою рекордсменкою, заслуженим майстром спорту зі стрибків із парашутом.

18 – 125 років тому (1884) введено в дію Катерининську (Донецьку) залізницю, яка з'єднала Донбас із золоторудними родовищами Криворіжжя.

19 – 90 років від дня народження Костянтина Федоровича Спасенка (1919–2002), викладача літератури, журналіста. Працював у секретаріаті редакції газети "Социалистический Донбасс", завідувачем редакції художньої літератури республіканського видавництва "Донбасс". Автор літературознавчих праць "Серафимович в Донбассе", "Буревісник в шахтарському небі", "Открытие страны огня", "Великан над Донцом", двотомника "Страна огня" та ін.

– 70 років від дня народження Григорія Аркадійовича Штейна (1939), вчителя, інженера-економіста, директора Донецького коледжу, кандидата економічних наук, доцента, заслуженого працівника народної освіти України, академіка Нью-Йоркської академії наук, нагородженого орденом Богдана Хмельницького III ступеня, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, почесного громадянина Європи, заслуженого працівника туризму України.

20 – 70 років від дня народження Олександра Павловича Сердюка (1939–2008), інженера-будівельника, колишнього директора

інституту "Донецький ПромбудНДІпроект", члена-кореспондента Академії будівництва України.

21 – 70 років від дня народження Миколи Єгоровича Беспалова (1939), історика, завідувача кафедри історії слов'ян Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора історичних наук, професора.

22 – 95 років від часу виходу в світ (1914) книги "Воспламенение каменноугольной пыли", написаної за результатами науково-дослідної роботи на Макіївській гірничорятувальній станції Д. Г. Левицьким, М. М. Черницьким, М. І. Ювенальєвим та Г. В. Петровим.

24 – 110 років від дня народження Костянтина Федоровича Челпана (1899–1938), генерального конструктора двигуна В-2 відомого танка Т-34. Народився у с. Чердакли (Кременівка) Володарського району.

25 – 140 років тому (1869) професор Харківського університету Олександр Васильович Гуров почав геологічні дослідження в Донецькому басейні.

– 95 років від дня народження Михайла Івановича Безуха (1914–1971), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Білосарайська Коса Першотравневого району.

27 – 70 років від дня народження Володимира Семеновича Гольдіса (1939), лікаря, професора кафедри внутрішніх хвороб та загальної практики родинної медицини Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

31 – 70 років від дня народження Володимира Корнійовича Гусака (1939–2002), лікаря, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, дійсного члена Нью-Йоркської академії наук, колишнього директора Інституту

невідкладної та відновлюваної хірургії Академії медичних наук України.

– 65 років тому (1944) ЦК КП(б) України і РНК УРСР прийняли Постанову "Про шефство областей України над вугільними трестами Донбасу".

Цього місяця виповнюється:

– 115 років від часу (1894), як була задута перша домна на чавуноливарному і сталеливарному заводі в Дружківці.

– 80 років від часу відкриття (1929) Науково-дослідного інституту гірничої механіки ім. М. М. Федорова.

– 50 років від часу (1959), як бригада прохідників, яку очолював М. Тихонов, на шахті "Ново-Бутівка" (м. Макіївка) встановила світовий рекорд проходки шахтних стволів.

Червень

1 – 65 років від дня народження Тетяни Миколаївни Дьоміної (1944), лікаря, акушера-гінеколога, професора кафедри акушерства, гінекології і перінатології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

2 – 70 років від дня народження Юрія Костянтиновича Смірнова (1939), інженера-металурга, директора Донецького обласного відділення Всеукраїнської громадської організації "Спілка ветеранів митної служби України", заслуженого економіста України, дійсного члена Академії економічних наук України, нагородженого орденами Дружби народів, "Знак Пошани", медалями.

3 – 105 років від дня народження Андрія Леонідовича Лейкова (1904–1967), Героя Радянського Союзу. Відзначився в бою за с. Старомайорське Великоновосілківського району.

– 85 років від дня народження Олени Петрівни Горчакової (1924–2006), артистки балету, заслуженої артистки УРСР, лауреата I Республіканського фестивалю "Перша українська театральна весна", автора книжок "Размышления в затынувшемся антракте", "Исповедь перед Богом", нагородженої орденами "За мужність", Вітчизняної війни II ступеня, Трудового Червоного Прапора, медалями.

– 65 років від дня народження Сергія Семеновича Гребьонкіна (1944), інженера-механіка, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, академіка Академії гірничих наук України, Міжнародної академії авторів наукових відкриттів і винахідництва, Міжнародної академії наук "Collegium", нагородженого золотою та срібною медалями ім. академіка П. Л. Капіци "Автор наукового відкриття".

4 – 85 років від дня народження Костянтина Івановича Чебаненка (1924), гірничого інженера-механіка, професора кафедри гірничозаводського транспорту і логістики Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, доцента, нагородженого орденом Вітчизняної війни II ступеня, медалями.

– 70 років від дня народження Світлани Валентинівни Дубової (1939), солістки балету, тренера-хореографа Донецької обласної ради фізкультурно-спортивного товариства "Динамо", заслуженого тренера України. Підготувала абсолютну чемпіонку XXVI Олімпійських ігор в Атланті, світу, Європи Л. Подкопаєву.

5 – 95 років тому (1914) введено в дію шахту "Капітальна" (зараз Торезька шахта "Червона Зірка").

– 85 років від дня народження Павла Микитовича Власова (1924), колишнього завідувача промислово-транспортного відділу редакції міської газети "Дзержинский шахтер", нагородженого медаллю "За оборону Кавказу" та ін.

6 – 100 років від дня народження Івана Миколайовича Сікала (1909–1975), українського актора, народного артиста УРСР. У 1935 році закінчив драматичну студію в Донецьку.

7 – 55 років від дня народження Олександра Олександровича Баркалова (1954), інженера-електрика, професора кафедри електронних обчислювальних машин Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

10–15 – 110 років тому (1899) відбувся страйк робітників заводів "Нікополь" та "Провіданс" у Маріуполі.

11 – 75 років від дня народження Володимира Григоровича Абраменка (1934), тренера-викладача, тренера Донецької школи вищої спортивної майстерності, майстра спорту СРСР, заслуженого тренера УРСР, чемпіона II Спартакіади УРСР зі спортивної ходьби на 50 кілометрів, нагородженого почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

12 – 85 років від дня народження Василя Івановича Петренка (1924), історика, професора кафедри історіографії, джерелознавства, археології і методики викладання історії Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора педагогічних наук, професора, нагородженого орденами Богдана Хмельницького III ступеня, Вітчизняної війни I ступеня, двома орденами Червоної Зірки, медалями.

15 – 100 років від дня народження Івана Миколайовича Долгова (1909–1983), Героя Радянського Союзу. Після війни працював у Донецьку, жив у Артемівську.

– 70 років від дня народження Анатолія Федоровича Медвиденка (1939), лікаря-хірурга, професора кафедри хірургічних хвороб № 1 факультету післядипломної освіти Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

16 – 75 років від дня народження Григорія Наумовича Янова (1934), журналіста, колишнього редактора випуску журналів "Житейские мелочи" та "Повестка дня", заслуженого працівника

культури УРСР, лауреата премії ім. М. Островського, премії ім. Артема.

17 – 80 років від дня народження Петра Андрійовича Пономаренка (1929), вчителя фізичної культури, тренера з футболу СДЮСШОР "Шахтар", майстра спорту СРСР.

19 – 70 років від дня народження Дмитра Івановича Маврова (1939), санітарного лікаря, головного державного санітарного лікаря Азовського морського басейну, головного лікаря Азовської басейнової санітарно-епідеміологічної станції на водному транспорті, кандидата медичних наук.

20 – 100 років від дня народження Дмитра Олександровича Видренка (1909–1988), Героя Радянського Союзу. До війни працював слюсарем, а після війни – на шахті в Єнакієвому.

23 – 100 років від дня народження Наума Абрамовича Гінзбурга (1904–1991), художника-скульптора. Автор бюсту О. С. Пушкіну, портретних горельєфів на фасадах будинку Донецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Н. К. Крупської, двох парних скульптур біля будинку Донецького науково-дослідного вугільного інституту: жінка, що уособлює науку (зруйновано) та чоловік-шахтар, – понад сорока пам'ятників загиблим під час визволення Донбасу в 15 містах області.

25 – 85 років від дня народження Павла Васильовича Харламова (1924–2001), наукового працівника, колишнього завідувача відділу прикладної механіки Інституту прикладної математики і механіки НАН України кафедри теоретичної механіки Донецького національного технічного університету, доктора фізико-математичних наук, професора, заслуженого діяча науки УРСР, члена-кореспондента АН УРСР, нагородженого орденами Вітчизняної війни I ступеня, Червоної Зірки, медалями.

26 – 90 років від дня народження Петра Гнатовича Горецького (1919–1997), українського поета. Народився в с. Максимільянівка Мар'їнського району.

– 70 років від дня народження Римми Олексіївни Гетьман (1939), вчителя, викладача української мови і літератури Донецького колежа, заслуженого вчителя УРСР.

28 – 95 років від дня народження Євгена Федоровича Филипських (1914–1953), Героя Радянського Союзу. Народився в Маріуполі.

29 – 80 років від дня народження Юрія Григоровича Пашевського (1929), гірничого інженера, кандидата економічних наук, президента професійного боксерського клубу "Гонг", отамана Донецького центрального козацького полку Кальміуської паланки, генерал-хорунжого Українського козацтва, Почесного президента Федерації боксу Донецької області, судді міжнародної категорії.

Цього місяця виповнюється:

– 90 років від часу введення в дію (1919) в Юзівці (зараз м. Донецьк) фабрики швейпрому (зараз швейна фабрика ім. В. Володарського).

– 75 років від часу заснування (1934) Донецького відділення Національної спілки письменників України (зараз Донецька організація Національної спілки письменників України).

– 50 років від початку діяльності (1959) Донецького інституту радянської торгівлі (зараз Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського), який було переведено з Харкова.

Липень

1 – 95 років від дня народження Сергія Яковича Заїкіна (1914–1984), Героя Радянського Союзу. Жив і працював у Донецьку.

– 90 років від дня народження Івана Павловича Середи (1919–1950), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Олександрівка Краматорської міськради.

– 80 років від дня народження Анатолія Йосиповича Іванова (1929), інженера-металурга, працював професором на кафедрі промислової теплоенергетики Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

– 80 років від дня народження Петра Федоровича Шаповалова (1929–2000), українського живописця, члена Національної спілки художників України. Жив і працював у Краматорську.

– 75 років від дня народження Станіслава Віталійовича Саварі (1934), піаніста-акомпаніатора, педагога, завідувача кафедри камерного ансамблю і концертмейстерської підготовки Донецької державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, професора, народного артиста України, лауреата премії ім. С. С. Прокоф'єва.

– 60 років від дня народження Миколи Тимофійовича Коновалова (1949), драматичного актора, провідного майстра сцени, заслуженого артиста України, дипломанта фестивалю патріотичної пісні, лауреата Міжнародної премії "Арт-Камерон".

3 – 100 років від дня народження Сергія Олександровича Борзенка (1909–1972), українського журналіста, Героя Радянського Союзу. У 30-ті роки працював у газеті "Краматорская правда".

4 – 95 років від дня народження Олександра Олександровича Галкіна (1914–1982), українського фізика, академіка Академії наук УРСР, заслуженого діяча науки УРСР, колишнього директора Донецького фізико-технічного інституту та професора Донецького національного університету.

– 80 років від дня народження Якова Григоровича Райзіна (1929), українського живописця. Живе і працює в Маріуполі.

6 – 210 років від дня народження Олександра Сергійовича Пушкіна (1799–1837). У 1820 році О. С. Пушкін, слідуючи з родиною генерала М. М. Раєвського з Катеринослава на Кавказ через Донецьке Приазов'я, проїздом побував у Маріуполі.

– 90 років від дня народження Олександра Кузьмича Чепіжного (1919–1993), донецького письменника. Автор роману-епопеї в 6 книгах "Гагаї" про Донбас і його людей та інших творів.

– 65 років від дня народження Валерія Петровича Яйленка (1939), історика, провідного наукового співробітника Інституту загальної історії Російської академії наук, завідувача кафедри філософії і культурології Московського гірничого університету, доктора історичних наук, професора. Народився в Артемівську.

12 – 90 років від дня народження Івана Григоровича Склярова (1919–1980), Героя Радянського Союзу. Народився в Слов'янську.

14 – 175 років від дня народження Миколи Олександровича Корфа (1834–1883), народного педагога-просвітителя, ініціатора розвитку народної освіти в Маріупольському повіті.

Див.: Подвижник народного просвітництва : до 170-річчя від дня народження Миколи Олександровича Корфа (1834–1883) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2004 рік. – Донецьк, 2003. – С. 47–49.

– 70 років від дня народження Ольги Іванівни Окуловської (1939), бухгалтера-економіста, заступника генерального директора з економічних і фінансових питань АТ "Норд", заслуженого економіста України.

16 – 160 років тому (1849) засновано м. Новоазовськ.

18 – 95 років від дня народження Івана Івановича Гавриша (1914–1976), Героя Радянського Союзу. Народився в смт Черкаське Слов'янського району.

– 65 років тому (1944) опубліковано Постанову Державного комітету оборони "О дальнейших мероприятиях по восстановлению угольной промышленности Донбасса для обеспечения углем черной металлургии, железнодорожного транспорта, электростанций и военной промышленности Юга".

21 – 110 років від дня народження Мойсея Михайловича Гранберга (1899–1981), відомого журналіста, журналіста газети "Социалистический Донбас" (зараз "Донбасс"), нагородженого орденом Червоної Зірки, медалями.

– 80 років від дня народження Петра Степановича Серняка (1929), лікаря, уролога-трансплантолога, професора кафедри урології і нефрології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора, заслуженого працівника народної освіти України, лауреата Державної премії УРСР, члена Всесвітньої академії наук, індустрії і мистецтв (США), нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", медалями.

– 60 років від дня народження Анатолія Володимировича Гаврюшенка (1949), інженера-механіка, юриста, генерал-майора міліції, з 1995 до 1998 року начальника Управління боротьби з організованою злочинністю УМВС України в Донецькій області, заступника директора з безпеки Донецької обласної дирекції "Райффайзен Банк Аваль".

23 – 90 років від дня народження Валентина Романовича Бучавого (1919–1958), Героя Радянського Союзу. До війни працював слюсарем на заводі в Краматорську.

– 85 років від дня народження Віктора Миколайовича Безцінного (1924–1976), Героя Радянського Союзу. Народився в Макіївці.

– 70 років від дня народження Віктора Дмитровича Жидченка (1939), економіста, декана факультету економіки, завідувача кафедри економіки підприємства Донецького державного університету управління, викладача вищої школи, кандидата економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України.

24 – 75 років від дня народження Юрія Григоровича Біловолова (1934), історика-міжнародника, професора кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора історичних наук.

25 – 60 років від дня народження Олександра Федоровича Морозова (1949), гірничого інженера, наукового працівника, завідувача відділу фізики дезінтеграційних явищ Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, професора кафедри інноваційного менеджменту і управління проектами Донецького державного університету управління, доктора технічних наук, професора, академіка Української технологічної академії, нагородженого почесною грамотою Верховної Ради України.

26 – 90 років від дня народження Івана Ілліча Бабака (1919–2001), Героя Радянського Союзу. Відзначився в боях під час прориву оборони ворога на річці Молочній та визволення Маріуполя.

– 75 років від дня народження Олександра Георгійовича Деркачева (1934), викладача музики, журналіста, співробітника газет "Комсомолец Донбасса", "Радянська Донеччина", "Вечерний Донецк", "Правда Украины". У газеті "Донеччина" вів рубрику "Заспіваймо".

– 60 років від дня народження Валентина Олександровича Лактіонова (1949), викладача історії, державного службовця, заступника міського голови м. Донецьк з питань діяльності виконавчих органів ради, начальника управління освіти.

27 – Щороку в день народження письменника присуджується Обласна літературна премія ім. В. В. Шутова (заснована в 1990 році).

29 – 80 років від дня народження Юхима Вікторовича Харабета (1929–2004), українського художника, члена Національної спілки художників України, автора першої нагороди незалежної України ("Почесна відзнака Президента України"), заслуженого діяча

мистецтв України, Почесного громадянина м. Маріуполь, лауреата премій ім. Артема та Куїнджі. Жив і працював у Маріуполі.

30 – 70 років від дня народження Марини Олександрівни Нехорошевої (1939), лікаря, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

– 55 років від дня народження В'ячеслава Володимировича Білоусова (1954), фізика, професора кафедри фізики нерівноважних процесів, метрології та екології Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, доцента.

31 – 60 років від дня народження Володимира Йосиповича Поддубняка (1949), інженера-електрика, ректора Донецького інституту залізничного транспорту, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, професора, академіка Української технологічної академії, почесного залізничника України.

Цього місяця виповнюється:

– 65 років від дня відкриття (1944) Донецького училища культури.

Серпень

1 – 80 років від дня народження Віктора Васильовича Кочетова (1929), гірничого інженера, колишнього генерального директора ДХК "Донецьквуглезбагачення" Мінвуглепрому України, академіка Академії інженерних наук, Почесного полковника штату Кентуккі (США), нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, медалями.

2 – 75 років від дня народження Віктора Васильовича Приймака (1934), пілота, Героя Соціалістичної Праці, колишнього командира корабля Донецького аеропорту, нагородженого орденами Леніна, медалями.

– 70 років від дня народження Юрія Степановича Кондратенка (1939), донецького живописця.

4 – 80 років від дня народження Анатолія Пантелійовича Розкошного (1929), журналіста, професора кафедри політології Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника культури УРСР.

– 70 років від дня народження Івана Григоровича Гайворонського (1939), викладача фізкультури, першого віце-президента Федерації футболу Донецької області, члена виконкому Федерації футболу України, заслуженого працівника фізичної культури та спорту України, віце-президента Асоціації любительського футболу України.

5 – 65 років від дня народження Віктора Архиповича Ярошенка (1944), зооінженера, держслужбовця, голови Пролетарської районної в місті Донецьку ради, нагородженого орденом "Знак Пошани", медалями.

8 – 80 років тому (1929) прийнято Постанову ЦК ВКП(б) "Про роботу "Південсталі".

12 – 95 років від дня народження Олександра Дмитровича Єпанчина (1914–1991), Героя Радянського Союзу. На його честь у Сніжному названо вулицю, встановлено меморіальну дошку. Був почесним членом бригади виробничого об'єднання "Торезантрацит".

– 80 років від дня народження Леоніда Івановича Кликова (1929), концертно-камерного співака, заслуженого артиста України, лауреата премії ім. С. С. Прокоф'єва, нагородженого орденом "За заслуги" III ступеня.

– 75 років від дня народження Елли Олексіївни Акритової (1934), української камерної вокалістки, заслуженої артистки України, лауреата республіканського конкурсу вокалістів ім. М. Лисенка. Народилася в с. Ялта Першотравневого району.

– 75 років від дня народження Жоржа Михайловича Овчиннікова (1934), інженера-технолога, заслуженого машинобудівника УРСР, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, медалями.

13 – 55 років від дня народження Євгена Олександровича Вареника (1954), інженера-електрика, директора Українського науково-дослідного проектно-конструкторського і технологічного інституту вибухозахищеного та рудничного електроустаткування з дослідно-експериментальним виробництвом (УкрНДІВЕ), кандидата технічних наук.

15 – 75 років тому (1934) затверджено місце майбутнього будівництва Курахівської ДРЕС. Розпочалося воно в 1936 році.

16 – 70 років від дня народження Йосипа Олександровича Мачаваріані (1939), вчителя фізичної культури, голови Донецького обласного відділення Національного олімпійського комітету України, директора Донецького профсоюзного центру підготовки олімпійського резерву, заслуженого працівника фізичної культури і спорту України, президента Донецької обласної спілки грузинів "Руставелі".

17 – 70 років від дня народження Анатолія Васильовича Соловійова (1939), лікаря, професора кафедри внутрішніх хвороб № 2 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора, академіка Міжнародної і Української академії екологічних наук, Нью-Йоркської академії наук, лауреата Міжнародної премії ім. В. Вернадського, Міжнародної премії конгресу виноградарів і виноробів.

18 – 75 років від дня народження Михайла Костянтиновича Керноги (1934), інженера-електромеханіка, заслуженого енергетика України.

– 70 років від дня народження Віктора Пантелійовича Семисенка (1939), українського живописця, графіка, члена Національної спілки художників України. Живе і працює в Донецьку.

19 – 80 років від дня народження Костянтина Васильовича Кошелєва (1929), гірничого інженера-шахтобудівника, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

21 – 120 років тому (1889) відкрився Маріупольський морський торговельний порт.

– 105 років від дня народження Сергія Семеновича Бірюзова (1904–1964), Маршала Радянського Союзу, Героя Радянського Союзу. Влітку 1943 року, як керівник штабу Південного фронту, брав участь у розробці і здійсненні військової операції зі звільнення Донбасу від фашистських загарбників.

22 – 65 років від дня народження Олександра Філаретовича Дмитрука (1944), хіміка, професора кафедри хімії Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського.

24 – 70 років від дня народження Віктора Івановича Калашнікова (1939), інженера-електротехніка, декана-організатора німецького технічного факультету Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, доцента, заслуженого працівника народної освіти України, дійсного члена Української технологічної академії, Почесного консула ФРН в м. Донецьк, нагородженого орденом ФРН "Хрест за заслуги на стрічці".

25 – 90 років від дня народження Юрія Михайловича Двужильного (1919–1944), Героя Радянського Союзу. Народився в Костянтинівці. Його ім'ям названо школу в Донецьку.

– 80 років від дня народження Миколи Олександровича Хороша (1929), збирача грецького фольклору, засновника фольклорного

ансамблю "Тірнихор". Автора книжки "Ялита". Народився в смт Велика Новосілка Великоновосілківського району.

26 – 40 років від часу відкриття (1969) Донецького цирку (зараз Донецький державний цирк "Космос").

30 – 85 років від дня народження Івана Васильовича Пилипенка (1924–1998), українського живописця, члена Національної спілки художників України. Жив і працював у Донецьку.

– 85 років від часу створення (1924) на базі журналу "Забой" і масового рабсількорівського руху літературно-творчого осередку "Спілка пролетарських письменників і поетів Донбасу "Забой". Першим головою був відомий критик О. Селівановський. Першими "забойцями" були Б. Горбатов, В. Сосюра, Ю. Чорний-Діденко, І. Ле, П. Безпощадний та ін.

31 – День шахтаря.

– День міста.

Вересень

1 – 105 років від дня народження Іллі Митрофановича Мурзи (1904–1983), Героя Радянського Союзу. Народився в смт Мангуш Першотравневого району.

– 70 років від дня народження Геннадія Олексійовича Атанова (1939), інженера-механіка, викладача радіотехнічного факультету Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора фізико-математичних наук, професора, академіка Академії наук вищої школи України.

– 70 років від дня народження Олександра Пилиповича Фенченка (1939), журналіста, колишнього першого заступника головного редактора регіональної газети "Донбасс", заслуженого журналіста України, лауреата республіканської премії Національної спілки письменників України за книжку "50 стахановских лет", премії

Національної спілки журналістів України за цикл нарисів "Человек труда".

2 – 60 років тому (1949) введено в дію Харцизький сталедротоканатний завод (зараз ВАТ "Силур").

3 – 90 років від дня народження Семена Васильовича Ілюшина (1919–2004), художника, журналіста. Працював у штаті редакції обласної газети "Комсомолец Донбасса" художником, кореспондентом, ілюстрував книжки видавництва "Донбас". Автор книжок "Юность Куинджи", "Жизнь Куинджи", "Свет Куинджи".

– 70 років від дня народження Алли Костянтинівни Терещенко (1939), українського музикознавця, доктора мистецтвознавства. Народилася в Костянтинівці.

4 – 70 років від дня народження Дмитра Семеновича Падри (1939), журналіста, колишнього головного редактора міської газети "Дзержинский шахтер".

6 – 100 років від дня народження Михайла Васильовича Лоріна (1909–1985), Героя Радянського Союзу. Народився в Маріуполі.

– 70 років тому (1939) відкрився міський кінотеатр ім. Т. Шевченка (зараз Театр кіно ім. Т. Г. Шевченка) в Донецьку.

– 60 років від дня народження Олександра Сергійовича Ротова (1949), інженера-будівельника, президента Інвестиційно-будівельної групи "Герц".

7 – 80 років від дня народження Ігоря Володимировича Дикова (1929), оперного і концертного співака, заслуженого артиста України.

8 – 70 років від дня народження Валентина Федоровича Губаря (1939), інженера-металурга, завідувача кафедри теплотехніки, теплогазопостачання та вентиляції Донбаської національної академії будівництва і архітектури, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, радника Академії наук вищої школи

України, академіка Академії будівництва України, лауреата Республіканської комсомольської премії ім. М. Островського в галузі науки і техніки, лауреата премії Державного комітету науки і техніки СРСР.

9 – 80 років тому (1929) відкрито Палац культури і техніки металургійного заводу ім. В. І. Леніна в Донецьку.

11 – 50 років тому (1949) до Донецька надійшов природний газ замість коксового, яким до цього часу користувалося місто.

14 – 105 років від дня народження Івана Васильовича Цимбала (1904–1973), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Троїцьке Слов'янського району.

– 100 років від дня народження Олімпіади Несторівни Ксенофонтової-Петренко (1909–1981), поетеси, збирачки і дослідниці фольклору греків Приазов'я.

– 65 років від дня народження Людмили Веніамінівни Балабанової (1944), економіста, завідувачки кафедри маркетингового менеджменту Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, викладача вищої школи, доктора економічних наук, професора, академіка Академії екологічних наук України.

15 – 90 років від дня народження Олександра Павловича Кашкарова (1919–1987), відомого журналіста, колишнього заступника редактора Тельманівської районної газети "Путь Октября", нагородженого орденом Червоної Зірки, медалями.

16 – 95 років від дня народження Віктора Івановича Мухіна (1914–1977), українського скульптора, заслуженого діяча мистецтв УРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка, автора пам'ятника молодогвардійцям у Краснодоні і монумента "Україна – визволителям" у смт Милове Луганської області та ін. Народився в с. Зайцеве Артемівського району.

17 – 100 років від дня народження Федоса Михайловича Авхачева (1909–1993), Героя Радянського Союзу. З 1930 року жив у Донецьку, працював на шахті.

19 – 65 років від дня народження Євгена Івановича Денисенка (1944), режисера, директора Донецького обласного краєзнавчого музею, заслуженого працівника культури УРСР, нагородженого орденом "За заслуги" III ступеня.

21 – 100 років тому (1909) були страчені керівники та учасники збройного повстання донецьких робітників у Горлівці 1905 року: професійні революціонери Г. Ткаченко-Петренко, О. Кузнецов-Зубарев; електрик І. Митусов; стрілочник Я. Черняков; слюсарі В. Григоращенко, П. Бабич, В. Шмуйлович.

22 – 100 років від дня народження Акіма Андрійовича Гаврилова (1909–1982), Героя Радянського Союзу. Після закінчення сільської школи працював шахтарем у Донбасі.

– 100 років від дня народження Сергія Михайловича Синькова (1909–1984), Героя Радянського Союзу. До війни працював на шахтах у Донбасі.

– 85 років від дня народження Якова Власовича Мотієнка (1924), відомого журналіста, колишнього редактора міжрайонної газети "Комуніст" (зараз газета "Вісті", м. Слов'янськ).

23 – 110 років від дня народження Євмена Івановича Мариківського (1899–1986), українського диригента, педагога. У 1935–1938 роках працював головним хормейстером у Донецькому театрі опери та балету (зараз Донецький академічний державний театр опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка).

– 80 років від дня народження Валерія (Булата) Олексійовича Бутунаєва (1929), українського письменника, члена Національної спілки письменників України. Автор поетичних збірок "Река детства", "Спасибо, отчая земля" та ін. Живе і працює в м. Білицьке Добропільської міськради.

– 70 років від дня народження Валентини Іванівни Чурилової (1939), української художниці, члена Національної спілки художників України. Живе і працює в Донецьку.

– 70 років від дня заснування (1939) Донецького обласного художнього музею.

24 – 120 років тому (1889) бельгійськими інженерами Боссе та Генфельдом засновано Донецький машинобудівний завод (зараз ВАТ "Донецькгірмаш").

– 55 років від дня народження Наталії Петрівни Борецької (1954), економіста, ректора Донецького інституту ринку та соціальної політики, викладача вищої школи, доктора економічних наук, професора, академіка Академії економічних наук України.

25 – 80 років від дня народження Владлена Миколайовича Маценка (1929), гірничого інженера-механіка, професора кафедри гірничозаводського транспорту та логістики Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора, медалями.

– 55 років від дня народження Ольги Арнольдівни Трунової (1954), лікаря, завідувачки кафедри епідеміології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, старшого наукового співробітника.

26 – 65 років від дня народження Юрія Олександровича Коченова (1944), вокаліста, заслуженого артиста УРСР, колишнього соліста Заслуженого академічного ансамблю пісні і танцю України "Донбас".

27 – 55 років від дня народження Ольги Геннадіївни Пшонки (1954), товарознавця вищої кваліфікації, віце-президента Донецької торговельно-промислової палати, магістра економічних наук.

28 – 80 років від дня народження Миколи Івановича Рижкова (1929), державного діяча СРСР. Народився в Держинську с. Диліївка Держинського району Донецької області.

– 75 років від дня народження Віктора Васильовича Тацілова (1934), інженера-економіста, Героя Соціалістичної Праці, заслуженого шахтаря України.

– 75 років тому (1934) введено в дію першу чергу Новокраматорського машинобудівного заводу (ЗАТ "НКМЗ").

29 – 230 років тому (1779) в ордері Григорія Потьомкіна губернатору Черткову була визначена територія Маріупольського повіту та приблизне місце заснування м. Маріуполь.

30 – 80 років тому (1929) на Макіївському металургійному заводі ім. Кірова була задута наймогутніша на той час у СРСР, повністю механізована доменна піч №4 з корисним об'ємом 842 куб. м.

– Всеукраїнський день бібліотек.

Цього місяця виповнюється:

– 85 років від дня народження Віктора Івановича Чумаченка (1924–1944), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Дмитрівка Шахтарського району.

Жовтень

2 – 230 років тому (1779) Катериною II була затверджена карта Маріупольського повіту.

3 – 105 років від дня народження Мирона Львовича Білінського (1904–1966), українського кінорежисера. Автор документальних фільмів "Донбас", "Шахтарі Донбасу", "Місто шахтарської слави" та ін.

4 – 115 років тому (1894) в Маріуполі було відкрито першу недільну школу для дорослих.

– 70 років від дня народження Михайла Івановича Бугари (1939), гірничого інженера-економіста, колишнього директора шахтоуправління "Южнодонбасское № 1" ДП "Донецкуголь", заслуженого шахтаря України, нагородженого орденом "За заслуги" III ступеня, почесною відзнакою Донецької обласної ради.

5 – 85 років від дня народження Михайла Яковича Олейнікова (1924), українського журналіста. Працював редактором сніжнянської газети, власним кореспондентом газети "Радянська Донеччина". Автор етнографічного нарису "Народные умельцы", "Красноармейск. Люди, годы, события" та ін.

6 – 90 років від дня народження Михайла Савелійовича Альтера (1919–2005), журналіста, одного з найстаріших на Донеччині краєзнавців. Автор книжок "Донбасс. Спутник туриста", перших глав "Донецк. Историко-краеведческий очерк". Нарисів у книжках "Улицы имени героев", "Заповедники Донбасса", "С рюкзаком по Донбассу", "Летопись братства", "Твои освободители, Донбасс", "Памятные места Донбасса" та ін. Один із засновників музею першопрохідця Арктики Г. Я. Седова та ін. Нагороджений багатьма державними нагородами як учасник Великої Вітчизняної війни, знаками "Шахтарська слава" III ступеня, "Почесний полярник".

Див.: Між минулим і майбутнім : до 85-річчя від дня народження Михайла Савелійовича Альтера (1919) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2004 рік. – Донецьк, 2003. – С. 50–52.

7 – 65 років від дня народження Юрія Яковича Крюка (1944), лікаря-патофізіолога, професора кафедри патологічної фізіології Донецького національно медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук.

8 – 80 років тому (1929) урочисто закладено Новокраматорський машинобудівний завод (ЗАТ "НКМЗ").

9 – 60 років від дня народження Омарі Іссідоровича Міміношвілі (1949), лікаря-хірурга, завідувача відділу абдомінальної хірургії та політравми Інституту невідкладної та відновлювальної хірургії ім. В. К. Гусака АМН України, завідувача кафедри госпітальної хірургії, анестезіології та реаніматології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

10 – 140 років від дня народження Євгена Венедиктовича Алексеєва (1869–1930), українського вченого-лісівника, який зробив великий внесок у лісорозведення в степових зонах Донбасу.

– 110 років від дня народження Михайла Івановича Хаджинова (1899–1980), генетика, доктора біологічних наук, професора, академіка Всесоюзної академії сільськогосподарських наук ім. Леніна СРСР, Героя Соціалістичної Праці. Народився в с. Мангуш Першотравневого району.

– 90 років від дня народження Михайла Арсентійовича Кузнецова (1909–2005), Героя Радянського Союзу. До війни працював прокатником на металургійному заводі ім. С. М. Кірова в Макіївці.

– 60 років від дня народження Анатолія Антоновича Колесника (1949), інженера-пілота, голови державної авіаційної адміністрації України, колишнього генерального директора КП "Міжнародний аеропорт "Донецьк", заступника міністра транспорту і зв'язку, заслуженого працівника транспорту України, почесного працівника авіаційного транспорту України.

12 – 65 років тому (1944) засновано Амвросіївський індустріальний технікум.

14 – 90 років від дня народження Василя Івановича Кириленка (1919–1970), Героя Радянського Союзу. Народився в Дружківці. Після війни жив і працював у Дружківці.

– 65 років від дня народження Володимира Івановича Логвиненка (1944), інженера-будівельника, голови Донецької обласної державної

адміністрації, заслуженого працівника промисловості України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. Нагороджений почесною грамотою Кабінету Міністрів України, медалями "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.", "10 років незалежності України".

– 65 років від дня народження Андрія Лукича Ханецького (1944), гірничого техника, почесного шахтаря СРСР, заслуженого шахтаря УРСР, нагородженого орденами Жовтневої революції, Трудового Червоного Прапора.

15 – 95 років від дня народження Ігоря Леонідовича Нікольського (1914–2000), гірничого інженера-геолога, доктора геолого-мінералогічних наук, професора, почесного геолога СРСР, нагородженого орденами Вітчизняної війни II ступеня, "Знак Пошани", медаллю НАН України ім. Л. В. Луцицького.

18 – 110 років тому (1899) відбулося освячення нового корпусу Олександрівської гімназії в Маріуполі.

19 – 155 років від дня народження Сергія Івановича Васильківського (1854–1917), українського живописця. Писати з натури приїздив до Святогірського монастиря.

21 – 70 років від дня народження Тетяни Василівни Семенової (1939), лікаря, завідувачки кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Української академії наук національного прогресу, члена редколегії журналу "Клінічна анатомія та оперативна хірургія".

22 – 75 років тому (1934) введено в дію першу в Радянському Союзі механізовану сортувальну гірку на Краснолиманському залізничному вузлі.

– 70 років від дня народження Володимира Кузьмича Спицина (1939–2004), інженера-будівельника, держслужбовця, колишнього помічника голови Донецької обласної державної адміністрації, Почесного громадянина міста Донецьк, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, медалями, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. У 1978–1987 роках був головою виконкому Донецької міської ради народних депутатів.

– 65 років від дня народження Валерія Петровича Ковтуна (1944–2005), українського артиста балету і балетмейстера, народного артиста СРСР. Народився в Ясинуватій.

23 – 70 років від дня народження Геннадія Васильовича Горшкова (1939–2007), народного артиста України, працював у Донецькому обласному академічному українському музично-драматичному театрі.

– 65 років від дня народження Олексія Дмитровича Бородіна (1944), лікаря, професора кафедри акушерства, гінекології і перинатології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

26 – 95 років від дня народження Івана Миколайовича Дорофєєва (1914–1945), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Суженка Володарського району.

– 85 років від дня народження Миколи Костянтиновича Боровика (1924), музикознавця. У 1949–1951 роках був артистом симфонічного оркестру Донецької державної обласної філармонії. Народився в смт Володарське Донецької області.

24 – 65 років від дня народження Віктора Євгеновича Прокопенка (1944–2007), тренера з футболу, колишнього спортивного директора ЗАТ "Футбольний клуб "Шахтар", заслуженого тренера України, заслуженого тренера Росії, п'ятикратного володаря Кубка України з футболу, чотирикратного призера чемпіонатів України і Росії, нагородженого орденом "За заслуги" II ступеня.

29 – 70 років від дня народження Василя Івановича Мамнева (1939–1994), донецького поета. Автора поетичних збірок "Заозерье", "Берестяное кольцо", "На границе", "Кленовый сок", "Жар костров", "Причастность" та ін.

30 – 85 років від дня народження Костянтина Сергійовича Трошкіна (1924), гірничого інженера, краєзнавця-дослідника, одного з авторів книги "Сокровища Центрального Донбасса".

– 65 років від дня народження Олександра Пилиповича Зайцева (1944), гірничого інженера-економіста, директора Донецького гірничого технікуму ім. Є. Т. Абакумова, заслуженого працівника народної освіти України, повного кавалера знака "Шахтарська слава".

Листопад

2 – 55 років від дня народження Людмили Олексіївни Корешкової (1954), історика, викладача історії і суспільствознавства, юриста, державного службовця, голови Петровської районної у м. Донецьку ради.

3 – 60 років від дня народження Юрія Миколайовича Гавриленка (1949), фізика, економіста, директора Донецького економіко-правового кооперативного технікуму ім. М. П. Балліна, заслуженого вчителя України, нагородженого орденом "За заслуги" III ступеня, медалями.

4 – 65 років від дня народження Людмили Павлівни Калафатової (1944), інженера-механіка, професора кафедри металорізальних верстатів та інструментів Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

5 – 60 років від дня народження Володимира Петровича Танцюри (1949), лікаря-вертебролога, головного наукового співробітника НДІ травматології і ортопедії Донецького

національного медичного університету ім. М. Горького, головного вертебролога Донецької області, доктора медичних наук, професора.

6 – 85 років від дня народження Дмитра Васильовича Дорохова (1924–2001), гірничого інженера-експлуатаційника, колишнього професора кафедри розробки родовищ корисних копалин Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, професора, нагородженого орденом Вітчизняної війни I ступеня, медалями.

– 55 років від дня народження Олександра Олександровича Шубіна (1954), хіміка, ректора Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, доктора економічних наук, професора, заслуженого працівника освіти України, лауреата Державної премії України у сфері науки і техніки, нагородженого орденом "Святой Дмитрий Солунский" IV ступеня, медалями.

7 – 85 років від дня народження Валентина Васильовича Калабуна (1924–1997), Героя Радянського Союзу. Народився в Маріуполі.

– 80 років тому відкрито (1929) першу чергу Постниківської вуглезбагачувальної фабрики в Шахтарську.

– 70 років від дня народження Формана Ібрагимовича Гультамедова (1939), лікаря-хірурга, завідувача кафедри загальної хірургії № 2 Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Академії наук вищої школи України.

8 – 70 років від дня народження Раїси Іванівни Головіної (1939), лікаря, акушера-гінеколога, заслуженого лікаря УРСР.

10 – 115 років від дня народження Миколи Олександровича Руднева (1894–1918), Героя Громадянської війни. У лютому-березні 1918 року був заступником наркому з військових справ Донецько-Криворізької республіки.

– 75 років від дня народження Михайла Івановича Крулькевича (1934), гірничого інженера, завідувача кафедри інформаційних систем управління Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, почесного професора Донецького національного університету.

– 70 років від дня народження Віктора Федоровича Піскуна (1939), донецького художника, члена Національної спілки художників України.

11 – 100 років від дня народження Івана Лукича Повха (1909–1997), вченого в галузі гідродинаміки, члена-кореспондента НАН України, одного із засновників Донецького національного університету та його першого професора.

12 – 105 років від дня народження Зиновія Трифоновича Остапенка (1904–1950), українського композитора і диригента, заслуженого артиста України. Народився в с. Оленівка Волноваського району.

– 70 років від дня народження Володимира Федоровича Алексєєва (1939), тренера, доцента кафедри фізичного виховання і спорту Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, заслуженого тренера України, старшого тренера збірної України з акробатичних стрибків, почесного майстра спорту СРСР, призера чемпіонатів СРСР зі спортивної акробатики, підготував чемпіонку світу О. Чабаненко.

– 70 років від дня народження Володимира Андрійовича Висящева (1939), гірничого інженера, викладача вищої школи, доктора економічних наук, професора.

13 – 100 років від дня народження Віри Федорівни Бабич (1909), української письменниці. Народилася в Маріуполі.

– 70 років від дня народження Володимира Дмитровича Мартовицького (1939), гірничого інженера, кандидата технічних наук, президента Донбаського регіонального відділення і академіка

Міжнародної академії наук екології і безпеки життєдіяльності, нагородженого орденами Трудового Червоного Прапора, Дружби народів, медалями, почесною грамотою Верховної Ради УРСР.

14 – 95 років від дня народження Григорія Євlampійовича Литвиненка (1914–1995), Героя Радянського Союзу. Жив у Маріуполі.

– 90 років від дня народження Сергія Микитовича Баранова (1919–2000), хіміка-органіка, доктора хімічних наук, професора, заслуженого соросівського професора.

– 75 років від дня народження Івана Миколайовича Михайлова (1934), інженера-механіка, кандидата технічних наук, професора, заслуженого працівника промисловості України, академіка Міжнародної академії холоду, Української асоціації регіональних наук, нагородженого орденами "За заслуги" I–III ступеня, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", медалями, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

16 – 80 років від дня народження Володимира Михайловича Філіппова (1929), інженера-механіка, радника ректора Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського, кандидата технічних наук, доцента. У 1973–1999 роках працював ректором Донецького інституту радянської торгівлі (зараз Донецький національний університет торгівлі ім. М. І. Туган-Барановського), нагородженого орденом "Знак Пошани", медалями, почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, почесною грамотою Міністра освіти і науки України.

– 70 років від дня народження Льва Давидовича Яруцького (1939–2002), журналіста, відомого на Донеччині краєзнавця, почесного громадянина Маріуполя, автора книжок "Махно и Махновцы", "Кальміуська паланка", "Мариупольская мозаика", "Никополь и Провиданс", "Выдающиеся греки-мариупольцы", "Греки – герои Советского Союза", "Пушкин в Приазовье", "Мариупольская старина" та ін.

18 – 110 років від дня народження Івана Сергійовича Любича (Любушкіна) (1899–1981), російського актора і режисера, народного артиста УРСР. Працював у театрах Харкова, Донецька та ін.

– 65 років від дня народження Миколи Васильовича Антипова (1944), лікаря, професора кафедри анатомії людини Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

19 – 70 років від дня народження Володимира Івановича Дворнікова (1939), гірничого інженера-механіка, професора кафедри гірничозаводського транспорту і логістики Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, академіка Академії інженерних наук України, нагородженого орденом "Знак Пошани".

– 70 років від дня народження Ніни Іванівни Чичикало (1939), гірничого інженера-електромеханіка з автоматизації виробничих процесів, професора кафедри електронної техніки Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, доцента.

21 – 75 років від дня народження Віталія Федоровича Сивокобиленка (1934), інженера-електрика, завідувача кафедри електричних станцій Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора, академіка Української технологічної академії.

– 65 років від дня народження Наталії Михайлівни Синельнікової (1944), концертмейстера Донецької державної обласної філармонії, заслуженої артистки України.

22 – 95 років від дня народження Миколи Яковича Гужви (1914–1955), Героя Радянського Союзу. Після війни жив і працював у Дзержинську.

23 – 75 років від дня народження Івана Антоновича Омеляненка (1934), донецького художника, члена Національної

спілки художників України. Працює в галузі станкового та монументального живопису.

24 – 75 років від дня народження Доната Костянтиновича Патричі (1934–2004), поета, прозаїка, перекладача, композитора, заслуженого працівника культури України, лауреата обласних премій: літературної ім. В. Шутова та музичної ім. С. С. Прокоф'єва. Автор книжок "Наша судьба", "Незабвенные места", "Тысяча жемчужин", "Моя звезда", "Хоч смійся, хоч плач", один із перекладачів шевченківського "Кобзаря".

Див.: Спрага пошуку : до 70-річчя від дня народження Доната Костянтиновича Патричі (1934) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2004 рік. – Донецьк, 2003. – С. 53–55.

27 – 95 років від дня народження Степана Пилиповича Машковського (1914–1958), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Старченкове Володарського району.

28 – 70 років від дня народження Людмили Іванівни Царевич (1939), колишнього диктора Донецької обласної державної телерадіокомпанії, заслуженого працівника культури УРСР, нагородженої почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

29 – 100 років від дня народження Василя Марковича Жильцова (1909–1976), Героя Радянського Союзу. Народився в смт Старомихайлівка Мар'їнського району.

– 60 років від дня народження Ольги Петрівни Кубаревої (1949), журналістки, редактора міської громадської газети "Енакиевский рабочий".

30 – 85 років від дня народження Миколи Артемовича Гончарова (1924–1945), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Микільське Слов'янського району.

Грудень

1 – 70 років від дня народження Євгена Мечиславовича Гецевича (1939), інженера-металурга, директора Донецького електрометалургійного технікуму, заслуженого вчителя України, нагородженого орденами Дружби народів, "Знак Пошани", медалями.

2 – 60 років від дня народження Сергія Яковича Махна (1949), математика, наукового працівника, завідувача відділу теорії вірогідності і математичної статистики Донецького інституту прикладної математики і механіки НАН України, доктора фізико-математичних наук, старшого наукового співробітника.

3 – 70 років від дня народження Віктора Вікторовича Харабета (1939), інженера-будівельника, кандидата педагогічних наук, лауреата премії Академії педагогічних наук СРСР. Народився в с. Анадоць Волноваського району.

4 – 50 років від дня народження Ігоря Володимировича Антипова (1959), гірничого інженера, професора кафедри виробничого менеджменту Донецького державного університету управління, викладача вищої школи, доктора технічних наук, доцента.

5 – 90 років від дня народження Георгія Івановича Бровкіна (1919–1993), українського журналіста, нагородженого орденом Вітчизняної війни I ступеня, медалями "За відвагу", "За бойові заслуги", "За оборону Києва", "За оборону Радянського Заполяр'я" та ін. Працював у редакції газети "Зоря Приазов'я".

6 – 190 років тому (1819) до Маріупольського гусарського полку було переведено декабриста – підполковника Павла Івановича Пестеля.

– 70 років від дня народження Юрія Леонідовича Папушина (1939), гірничого інженера-технолога, професора кафедри збагачення корисних копалин Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, кандидата технічних наук, доцента.

7 – 85 років від дня народження Володимира Миколайовича Манова (1924), українського журналіста, працював редактором газети "Приазовський робочий" (м. Маріуполь), редактором газети "Ильичевец", з 1992 року – літературним консультантом маріупольської газети "Вестник Приазовья", нагородженого орденом Вітчизняної війни I ступеня, медалями "За відвагу", "За оборону Сталінграда", "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр." та ін.

13 – 90 років від дня народження Юхима Михайловича Голубкова (1919–1996), відомого журналіста, літературного працівника, нагородженого орденами Вітчизняної війни I ступеня, Червоної Зірки, медалями.

15 – 80 років від дня народження Антоніна Інокентійовича Богачука (1929), журналіста, заслуженого працівника культури РРФСР, нагородженого орденом "Знак Пошани", медалями.

– 70 років від дня народження Сергія Георгійовича Могильного (1939), гірничого інженера-маркшейдера, завідувача кафедри геоінформатики і геодезії Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

19 – 75 років від дня народження Миколи Павловича Шульгіна (1934–1995), видатного організатора дорожньої галузі, колишнього міністра будівництва та експлуатації автомобільних шляхів України. 23 роки віддав справі відбудови та розбудови Донбасу.

– 60 років від дня народження Миколи Миколайовича Касьяна (1949), гірничого інженера, завідувача кафедри родовищ корисних копалин Донецького національного технічного університету, викладача вищої школи, доктора технічних наук, професора.

20 – 110 років від дня народження Асканаза Георгійовича Карапетяна (1899–1978), Героя Радянського Союзу. У 1943 році організував прорив оборони ворога на річці Міус біля сс. Маринівка і

Степанівка та відбивав його контратаки. Його ім'ям названо вулицю в Сніжному, встановлено меморіальну дошку.

– 90 років від дня народження Анатолія Івановича Сеннікова (1919), вчителя-ветерана, одного з найстаріших літературних краєзнавців на Донеччині.

Див.: Коли у серці творчий промінь : до 85-річчя з дня народження Анатолія Івановича Сеннікова (1919) // Календар знаменних і пам'ятних дат Донецької області. 2004 рік. – Донецьк, 2003. – С. 56–57.

21 – 75 років від дня народження Георгія Федоровича Отченашка (1934), донецького художника, члена Національної спілки художників України, працює в галузі станкового та монументального живопису, книжкової графіки.

23 – 140 років тому (1869) введено в дію залізничну станцію Харцизьк.

– 90 років від дня народження Валентина Олексійовича Білоусова (1919–1976), російського письменника. Народився в Донецьку. Автор романів "Золотая нить", "Город", повістей "Десятый", "На околице дальней", "Пути-дороги", "Голос жизни" та ін.

24 – 85 років тому (1924) засновано Донецький обласний краєзнавчий музей.

25 – 150 років від дня народження Миколи Олексійовича Касаткіна (1859–1930), російського живописця. У своїй творчості відобразив життя шахтарів Донбасу. Автор полотен "Бідні збирають вугілля на виробленій шахті" (1894), "Шахтар-тягальник" (1895), "Саночник" (1896), "Шахтарка" (1894), "Тяжко" (1892), "Вуглекопи-зміна" (1895), "Робітник-бойовик" (1905) та ін.

– 95 років від дня народження Петра Павловича Зверкова (1914–1951), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Чулківка на Донеччині.

– 85 років від дня народження Олександра Івановича Івашка (1924–1990), Героя Радянського Союзу. Народився в смт Кутейникове Амвросіївського району.

26 – 60 років від дня народження Володимира Михайловича Юрченка (1949), фізика, наукового працівника, завідувача відділу електронних властивостей металів Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України, доктора фізико-математичних наук, професора.

27 – 90 років тому (1919) 11-та кавалерійська дивізія Першої кінної армії під керівництвом Семена Михайловича Будьонного визволила від денікінських військ м. Бахмут (зараз м. Артемівськ).

– 75 років тому (1934) на базі Маріупольського драматичного театру створено Вседонецький музично-драматичний театр (зараз Донецький академічний обласний ордена Пошани російський драматичний театр, м. Маріуполь).

– 70 років від дня народження Юрія Володимировича Линевського (1939), лікаря, професора кафедри внутрішніх хвороб № 1 з курсом ендокринології Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, викладача вищої школи, доктора медичних наук, професора.

– 65 років від дня народження Людмили Степанівни Ситник (1944), інженера-механіка, професора кафедри менеджменту Донецького національного університету, викладача вищої школи, доктора економічних наук.

28 – 45 років тому (1964) розпочато на Горлівському азотному заводі виробництво пінопласту.

Цього місяця виповнюється:

– 60 років від часу заснування (1949) Олександрівської районної бібліотеки.

Цього року виповнюється

220 років від дня народження Йосипа Михайловича Гладкого (1789–1866), отамана Азовського козацького війська.

195 років від дня народження (1814) та **115** – від дня смерті (1889) Джона Юза, англійського підприємця, засновника та першого директора-розпорядника Юзівського металургійного заводу (зараз ВАТ "Донецький металургійний завод").

120 років від дня народження Василя Михайловича Бажанова (1889–1937), видатного російського господарника. Життя і діяльність пов'язані з Макіївкою. У середині 30-х років працював начальником комбінату "Донбасвугілля". У 1937 році був репресований. Його ім'я присвоєно Макіївській шахті "Бутівка-Глибока".

105 років від дня народження Івана Терентійовича Пересипкіна (1904), маршала військ зв'язку, учасника громадянської війни. У 1939–1944 роках був наркомом зв'язку СРСР, з 1941 року – одночасно і заступником наркому оборони СРСР (до 1944 року), і начальником Головного управління зв'язку Червоної Армії (1941–1946 роки), з 1946 до 1957 року – начальником військ зв'язку в Сухопутних військах, з 1958 року – генеральним інспектором Міноборони СРСР. Народився в Горлівці.

95 років від дня народження Варвари Сергіївни Букіної (1914–1968), української журналістки. Працювала в газеті "Труд для Родины" Костянтинівського заводу "Автоскло".

95 років від дня народження Олександра Івановича Білогурова (1914–1941), Героя Радянського Союзу. Народився в с. Времівка Великоновосілківського району.

95 років від дня народження Костянтина Степановича Морозова (1919–1944), Героя Радянського Союзу. До війни працював у колгоспі, потім на шахті в Донецькій області.

95 років від дня народження Василя Пилиповича Рибкіна (1914–1948), Героя Радянського Союзу. Після війни жив і працював у Вуглегірську.

95 років від дня народження Миколи Петровича Судиловського (1914–1963), Героя Радянського Союзу. Після війни працював на шахті в Макіївці.

90 років від дня народження Василя Петровича Акріта (1919–1987), військового диригента, заслуженого артиста РРФСР. Народився у с. Чермалик Тельманівського району.

90 років від дня народження Сергія Олексійовича Титовки (1919–1941), Героя Радянського Союзу. Народився в Амвросіївці, де його ім'ям названо вулицю, встановлено меморіальну дошку.

90 років від дня народження Михайла Павловича Чарикова (1919–1942), Героя Радянського Союзу. У бою 9 лютого 1942 року за населений пункт Знаменівка в ушкодженому танку понад 11 годин з екіпажем завдавав удари по вогневих точках та живій силі ворога. Загинув у бою за населений пункт Очеретине.

85 років від дня народження Івана Агафоновича Папуша (1924), наукового співробітника Маріупольського краєзнавчого музею, одного з подвижників відродження національної культури греків Приазов'я, етнографа, краєзнавця, засновника музею історії та етнографії греків Приазов'я в Сартані, заслуженого працівника культури України.

80 років від дня народження Георгія Дмитровича Патричі (1929–1990), майстра спорту СРСР з вільної боротьби, заслуженого тренера України. Народився в с. Малий Янисоль Володарського району.

80 років від дня народження Георгія Костянтиновича Патричі (1929–1993), поета, члена Національної спілки письменників України, автора збірок віршів "К своим истокам", "Заветное".

75 років від дня народження Ернеста Івановича Єфремова (1934), українського вченого в галузі гірничої справи, академіка НАН України. Народився в Донецьку.

75 років від дня народження Василя Ілліча Капланова (1934), інженера-металурга, проректора з наукової роботи Приазовського державного технічного університету, доктора технічних наук, професора.

* * *

355 років від часу заснування (1624) Святогірського чоловічого монастиря.

235 років від часу (1704), як Бахмутські соляні промисли перейшли у відання казни.

145 років від часу затвердження (1864) царським урядом положення про гірничу промисловість на землях Війська Донського.

140 років від часу введення в дію (1869) Курсько-Харківсько-Азовської залізниці.

140 років від початку організації (1869) земських закладів у Маріупольському повіті.

140 років від початку будівництва (1869) Донецького металургійного заводу ім. В. І. Леніна (зараз ВАТ "Донецький металургійний завод"). 24 січня 1872 року одержано перший чавун.

140 років від початку будівництва (1869) Катерининської (Донецької) залізниці.

140 років від часу заснування (1869) локомотивного депо в Слов'янську.

130 років від часу заснування (1879) Артемівського алебастрового комбінату.

130 років від часу відкриття (1879) російським дослідником О. О. Міненковим родовища кіноварі біля с. Зайцеве (зараз с. Микитівка) Горлівської міської ради.

130 років від часу введення в дію (1879) залізничних колій Авдіївка–Хацапетівка–Кринична–Ясинувата та залізничної дороги Звірове–Луганськ–Бахмут–Лисичанськ–Ясинувата.

125 років від часу введення в дію (1884) залізничної колії Юзівка–Авдіївка–Очеретине.

125 років від часу заснування (1884) локомотивного депо Ясинувата Західна.

125 років від часу затвердження (1884) статуту Гірничого товариства Донецького басейну.

125 років від часу виходу в світ (1884) першого путівника по м. Маріуполь та Маріупольському повіту "Мариупольский народный настольный календарь".

120 років від часу виступу (1889) в Маріуполі на сцені концертного залу відомого російського актора Митрофана Трохимовича Іванова-Козельського.

120 років від часу приїзду (1889) до Маріуполя українського письменника Марка Лукича Кропивницького.

120 років від часу введення в дію (1889) рудника № 5 "Альберт" (зараз Горлівська шахта ім. В. І. Леніна).

115 років від часу виступу (1894) на сцені Маріупольського театру драматичної актриси "Дома Островського" (Малого театру) Гликерії Миколаївни Федотової.

115 років від часу введення в дію (1894) Дружківського металургійного заводу.

115 років від часу відкриття (1894) в Юзівці (зараз м. Донецьк) відділення Держбанку.

115 років від часу відкриття (1894) школи при Слов'янському чоловічому монастирі.

115 років від часу відкриття (1894) в с. Семенівка Слов'янського району поміщиком Жаннівим школи (зараз ЗОШ № 21).

115 років від часу заснування (1894) Микитівського доломітного заводу.

110 років від часу заснування (1899) Костянтинівського заводу "Автоскло".

110 років від часу введення в дію (1899) Красногорівського вогнетривкого заводу.

110 років від часу відкриття (1899–1917) Пушкінської бібліотеки в Артемівську.

100 років від часу введення в дію (1909) шахти ім. С. Димитрова ВО "Красноармійськвугілля".

100 років від часу відкриття (1909) солепромислу "Карфаген".

95 років від часу введення в дію (1914) шахти № 3-біс ВО "Торезантрацит".

90 років від часу введення в дію (1919) шахти "Бутівка" (зараз "Бутівка-Донецька").

85 років від часу виходу (1924) першого номера газети трудового колективу ВАТ "Єнакіївський металургійний завод" "За металл".

80 років від часу введення в дію (1929) Горлівської шахти № 19-20.

80 років від часу виходу (1929) першого номера газети трудового колективу ВАТ "Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча" "Ильичевец".

80 років від часу (1929) виходу першого номера Торезької міської газети "Горняк".

80 років від часу заснування (1929) Українського державного науково-дослідного та проектно-конструкторського інституту гірничої геології, геомеханіки та маркшейдерської справи НАН України.

80 років від часу відкриття (1929) Донецького політехнічного технікуму.

80 років від часу спорудження (1929) Зуївської ДРЕС.

75 років від часу введення в дію (1934) в Донецьку 5 машин таксі.

75 років від часу заснування (1934) Старомлинівського відділення "Сільгосптехніка".

75 років від часу спорудження (1934) першого в Донбасі газопроводу для використання коксового газу в побутових цілях.

75 років від часу заснування (1934) проектно-виробничого підприємства "Донбас-реконструкція".

70 років від часу введення в дію (1939) першої в Донецьку АТС.

70 років від часу введення в дію (1939) першої в Донецьку тролейбусної лінії за маршрутом "металургійний завод – студмістечко".

70 років від часу відкриття (1939) Слов'янського державного педагогічного університету на базі педучилища.

70 років від часу введення в дію (1939) шахти № 13 "Нікополь-Маріупольська" (зараз шахта "Куйбишевська").

65 років від часу заснування (1944) АТ "Шахтспецбуд".

65 років від часу заснування (1944) Єнакіївського гірничого технікуму.

60 років від часу заснування (1949) Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов.

50 років від часу введення в дію (1959) другої черги каналу Сіверський Донець–Донбас довжиною 130 км та початку надходження в Донецьк питної води з каналу.

50 років від часу заснування (1959) Інституту економіки промисловості НАН України.

50 років від початку заснування (1959) на шахті "Ново-Моспіно" вузькозахоплюючого вугільнодобувного агрегату "А-2".

50 років від часу досягнення (1959) рекордної для Донбасу продуктивності видобутку вугілля, що втричі перевищувала середню по басейну виробку на одну машину. Успіху досягли машиністи вугільного комбайну В. Лепінський, В. Касьянов, І. Кудла, В. Подоляк на Чистяківській шахті № 3-біс.

50 років від часу звернення (1959) гірників шахти "Мушкетівська-Заперевальна" до шахтарів Донбасу із закликом розгорнути боротьбу за економію та рентабельність на підприємстві.

45 років від часу заснування (1964) Горлівського технікуму харчової промисловості.

40 років від часу створення (1969) Донецького відділення Національної спілки композиторів України.

25 років від часу виходу (1989) першого номера газети Донецької обласної спілки профспілок "Позиція".

25 років від часу заснування (1984) на Донеччині Д. Білим та В. Задунайським першого козацького земляцтва.

15 років від часу виходу (1994) першого номера регіональної газети "Деловые вести".

15 років від часу виходу (1994) першого номера всеукраїнського ділового журналу "Меркурій".

* * *

470 років від часу заснування (1539) м. Святогірськ.

325 років від часу (1684), побудови Торської укріпленої лінії, заснування Раймістечка.

300 років від часу заснування (1709) с. Некремінне Олександрівського району.

230 років від часу заснування (1779) смт Велика Новосілка.

230 років від часу заснування (1779) смт Старобешеве.

230 років від часу заснування (1779) с. Куйбишеве Володарського району.

230 років від часу заснування (1779) смт Мангуш (до 1946 року – с. Мангуш).

230 років від часу заснування (1779) с. Комар Великоновосілівського району.

230 років від часу заснування (1779) с. Богатир Великоновосілківського району.

230 років від часу заснування (1779) с. Старий Керменчик Великоновосілківського району.

225 років від часу заснування (1784) м. Сніжне.

185 років від часу заснування (1824) смт Новотроїцьке Волноваського району.

165 років від часу заснування (1844) м. Мар'їнка.

160 років від часу заснування (1849) м. Новоазовськ.

140 років від часу заснування (1869) м. Харцизьк.

140 років від часу заснування (1869) м. Амвросіївка.

140 років від часу заснування (1869) м. Донецьк.

140 років від часу заснування (1869) м. Костянтинівка.

135 років від часу заснування (1874) с. Новоукраїнка Мар'їнського району.

115 років від часу заснування (1894) с. Артемове Дзержинської міськради.

115 років від часу заснування (1984) с. Новогригорівка Артемівського району.

115 років від часу заснування (1904) смт Сердите Шахтарської міськради.

95 років від часу заснування (1914) с. Зелене Амвросіївського району.

95 років від часу заснування (1914) с. Новоселидівка Мар'їнського району.

85 років від часу заснування (1924) с. Агрономічне Амвросіївського району.

85 років від часу заснування (1924) с. Прохорівка Волноваського району.

85 років від часу заснування (1924) с. Петрівка Красноармійського району.

85 років від часу заснування (1924) смт Курахівка Селидівської міськради.

85 років від часу заснування (1924) м. Жданівка.

85 років від часу заснування (1924) Володарського району.

85 років від часу заснування (1924) Старобешівського району.

80 років від часу заснування (1929) с. Комуна Артемівського району.

75 років від часу заснування (1934) Тельманівського району.

70 років від часу заснування (1939) Костянтинівського району.

70 років від часу заснування (1939) м. Новогродівка.

20 лютого

ПЕРШИЙ КРОК ДО КОСМОСУ

*До 100-річчя від дня народження
Григорія Яковича Бахчиванджі (1909–1943)*

Золоту Зірку Героя Радянського Союзу Григорію Бахчиванджі носити не довелося, бо її він отримав вже після смерті в 1975 році. Його життя обірвалося, коли йому було лише 34 роки.

Г. Я. Бахчиванджі народився на Кубані в станиці Бриньківській 20 (7) лютого 1909 року, але дитинство і юність пройшли в Маріуполі, куди після смерті дружини повернувся його батько. Починав Григорій працювати помічником машиніста на паровозі, згодом став слюсарем у мартенівському цеху металургійного заводу імені Ілліча.

У 1931 році його було призвано до армії, де він закінчив школу молодших авіаційних фахівців, пізніше – військово-технічну авіаційну школу, і відразу зі шкільної лави став льотчиком-випробувачем. "Уж одно то, – пише Герой Радянського Союзу, генерал-майор авіації, льотчик-випробувач 1-го класу П. М. Стефановський, – что его сразу направили в НИИ на испытательную работу, говорило само за себя. Характеристика, присланная на Бахчиванджи из летной школы, рекомендовала его как принципиального и решительного командира, обладающего пытливым умом и склонностью к исследованиям".

Від самого початку Великої Вітчизняної війни Григорій Бахчиванджі на фронті, особисто збиває п'ять ворожих літаків, а ще п'ять – у групових боях.

У той тяжкий для країни час на одному з уральських заводів під керівництвом головного конструктора В. Ф. Болховітінова створювався принципово новий літак із рідинним ракетним двигуном. Випробувати його було доручено відісланому з фронту Григорію Бахчиванджі.

15 травня 1942 року увійшло до історії вітчизняної авіації. Цього дня капітан Григорій Якович Бахчиванджі вперше в Радянському Союзі здійснив успішний політ на реактивному літаку. Цей політ відкрив нову добу не тільки у авіації, але й у космонавтиці. Польоти Бахчиванджі стали першими кроками до космосу. "Без полета Бахчиванджи, – казав Юрій Гагарін, – может быть, не было бы 12 апреля 1961 года". Не випадково ім'ям Бахчиванджі названо один із кратерів на невидимому боці Місяця, знятому за допомогою радянських космічних станцій.

Григорій Бахчиванджі загинув 27 березня 1943 року, виконуючи випробувальний політ.

Яруцький Л. Д.

ЛІТЕРАТУРА

Бахчиванджи Григорий Яковлевич (20.ІІІ.1909 – 27.ІІІ.1943) [Текст] : [краткая биография] // Книга о Донбассе. Природа. Люди. Дела / С. П. Булкин, А. И. Лазоренко, М. Е. Миронов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Донецк, 1977. – С. 278–280.

Герої Радянського Союзу [Текст] : [Бахчиванджі Г. Я.] // Твоя, Маріуполі, слава! / авт.-уклад. В. П. Джувага, М. М. Рябченко. – Маріуполь, 2004. – С. 11–12.

Гольдберг, С. И. Первый старт [Текст] // Гольберг, С. И. И снится рокот космодрома : о земляках-мариупольцах – создателях и испытателях ракетно-космической техники и не только о них / С. И. Гольберг. – Мариуполь, 1995. – С. 11–45.

Гольдберг, С. І. Провісник космічного польоту [Текст] : [Герой Рад. Союзу, льотчик Г. Я. Бахчиванджі] / С. І. Гольдберг // Слово рідне / упоряд. В. І. Кіор. – Донецьк, 2005. – С. 284–286.

Папуш, И. А. Бахчиванджи Григорий Яковлевич – Герой Советского Союза, знаменитый летчик-испытатель (1909–1943) [Текст] // Папуш, И. А. Творческая деятельность греков Приазовья конец XIX–XX век : энцикл. справ. / И. А. Папуш.– Мариуполь, 2000. – С. 21.

Рубинштейн, Л. А. Книга рекордов Донбасса [Текст] / Л. А. Рубинштейн. – Донецк : ЕАИ-ПРЕСС, 2002. – 304 с. – Из содерж.: Пилот первого реактивного самолета. – С. 190.

Совершенное ими бессмертно [Текст] : [о Герое Советского Союза Бахчиванджи Г. Я.] // Золотые звезды Донбасса / сост. И. И. Кулага, В. А. Малаховецкий. – Донецк, 2003. – С. 17.

Экономов, Л. Капитан Бахчиванджи [Текст] : докум. повесть / Л. Экономов. – М. : Изд-во ДОСААФ, 1972. – 272 с. : ил.

Яруцкий, Л. Первый шаг в космос [Текст] // Яруцкий, Л. Выдающиеся греки-мариупольцы / Л. Яруцкий. – Мариуполь, 1991. – С. 27–28.

4 березня

**НЕВТОМНИЙ ДОСЛІДНИК НАДР ДОНБАСУ –
"ПОЕТ ДОНЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ"**

*До 145-річчя від дня народження
Леоніда Івановича Лутугіна (1864–1915)*

Леонід Іванович Лутугін народився в Петербурзі 4 березня 1864 року. Батька він втратив ще в ранньому дитинстві. З матір'ю прожив майже все своє життя. Він був наймолодшим у сім'ї.

Першим вчителем дослідника був студент Санкт-Петербурзького університету К. В. Островлев. Як людина передових поглядів, він прищепив йому любов до книжок, яка збереглася протягом життя.

Середню освіту Лутугін здобув у Петербурзькому реформаторському училищі, куди він вступив у 1874 році. Навесні 1882 року закінчив училище і після дворічної підготовки до конкурсних екзаменів восени 1884 року вступив до Гірничого інституту. В інституті навчався добре, особливо захоплювався науками мінералого-геологічного циклу, зокрема лекціями з історії геології професора, згодом президента Академії наук СРСР О. П. Карпінського.

У 1889 році Лутугін закінчив Гірничий інститут і був прикомандирований до Геологічного комітету. Протягом двох років у комітеті Леонід Іванович здійснив дві експедиції з географічним і геологічним дослідженнями вододілу між річками Вичегдою і Камою, зарекомендувавши себе вдумливим і уважним дослідником, здатним до самостійної творчої роботи. За ці дослідження йому була присуджена велика срібна медаль Російського географічного товариства.

Влітку 1892 року разом з М. І. Лебедевим під керівництвом Ф. М. Чернишова Леонід Іванович Лутугін розпочав свою фундаментальну роботу зі складання детальної геологічної карти Донбасу, яка стала вінцем творчості видатного вченого. Цій роботі він присвятив всі наступні роки, вважав її найважливішою у своєму житті і сам часто жартома називав себе "поетом Донецького басейну".

Ім'я Л. І. Лутугіна як ученого нерозривно пов'язане зі створенням першої детальної геологічної карти Донбасу.

Під час проведення геологічних досліджень доводилося долати значні труднощі, бо геологічна будова Донбасу дуже складна. Наявна інструкція щодо проведення геологічних досліджень у Центральній Росії для Донбасу була непридатна, і досліднику довелося розробляти нову інструкцію і метод складання геологічної карти Донбасу. Цей метод широко застосовувався під час подальших геологічних досліджень Донбасу.

Неодноразово консультації Лутугіна рятували шахти, які гинули через нерозуміння геологічних умов, специфіки залягання пластів.

У 1896 році на Всеросійській виставці в Нижньому Новгороді була виставлена вже закінчена частина детальної геологічної карти Донбасу.

1897 року вчений взяв активну участь в організації VII Міжнародного геологічного конгресу в Петербурзі, разом із Ф. М. Чернишовим керував екскурсією учасників конгресу в Донецький басейн.

Залишившись єдиним керівником усіх геологічних досліджень у Донбасі, 1893 року Лутугін залучив до роботи велику групу молоді, з якої згодом вийшло багато видатних геологів: П. І. Степанов, О. О. Гопєєв, В. І. Яворський та ін. Завдяки діяльності дослідника Донбас став кузнею спеціалістів-геологів.

У своїй роботі Леонід Іванович не обмежувався тільки геологією, він підраховував запаси вугілля в басейні, аналізував якість вугілля, нещадно боровся з хижацьким характером розроблення вугілля в Донбасі.

Складена на підставі його праць детальна геологічна карта Донбасу в 1911 році була виставлена на Туринській міжнародній виставці в Італії, за неї Лутугіну була присуджена велика золота медаль виставки. Окрім карти, ним було складено детальний розріз усього донецького палеозою, який простежено по всій площі басейну з усіма видозмінами, підраховано запаси вугілля, розшифровано майже всюди з вичерпною повнотою геологічну будову різних частин басейну.

Багато часу і праці витратив Л. І. Лутугін на дослідження Донецького басейну, але результати були значні. Завдяки переважно роботам вченого Донецький басейн вважається вивченим краще, ніж усі інші кам'яновугільні басейни не тільки України і Росії, але й усієї Європи.

Гайдишева І. В.

ЛІТЕРАТУРА

Александров, В. Є. Леонід Лутугін [Текст] / В. Є. Александров. – К. : Молодь, 1975. – 319 с., 8 арк. ілюстр.

Данилевський, В. В. Леонід Іванович Лутугін дослідник Донбасу : [Текст] / В. В. Данилевський, І. Л. Повх. – К. : Держ. вид-во техн. л-ри України, 1950. – 102 с. – (Люди вітчизняної науки і техніки).

Донбасские версты Лутугина [Текст] // Шахтер Украины. – 2004. – Ноябрь. (№ 21). – С. 6.

Земную толщу видел насквозь [Текст] // Памятники труда : путеводитель / под ред. канд. техн. наук Н. З. Гармаша. – Донецк, 1978. – С. 10–12.

Лутугин Леонид Иванович (4.III.1864 – 30.VIII.1915) [Текст] : [краткая биография] // Книга о Донбассе. Природа. Люди. Дела / С. П. Булкин, А. И. Лазоренко, М. Е. Миронов. – 2-е изд., перераб. и доп. – Донецк, 1977. – С. 236–237.

Лутугин, Л. И. Избранные труды по геологии Донецкого бассейна [Текст] / отв. ред. акад. АН УССР И. Т. Швец ; вступ. ст. Ю. А. Анисимова, Е. О. Новик. – К. : Изд-во Акад. наук УССР, 1956. – 218 с.

Мозговой, В. И. Лутугин Л. И. (1864–1915) – ученый-геолог, исследователь Донбасса [Текст] // Там, где было дикое поле... / В. И. Мозговой, В. Г. Ляшенко. – Донецк, 2001. – С. 264–265.

15 березня

СОЛДАТ СЛОВА

*До 85-річчя від дня народження
Павла Пилиповича Богданова (1924)*

Павло Пилипович Богданов – людина легендарна, особливу популярність має серед яскравих представників донбаської школи журналістики. Природний дар публіциста-професіонала до аналітичного мислення, до розуміння складних суспільних процесів, спроможність із висоти орлиного польоту охопити "щодень", толерантність і виваженість як у повсякденному житті, так і у творчих працях заслуговує на особливу увагу. Він унікав, свідомо чи підсвідомо, гучних фраз і категоричних суджень, рідко коли сперечався, майже завжди в кожному журналістському доробку вбачав раціональне зерно й власним авторитетом сприяв його сходженню.

П. П. Богданов народився 15 березня 1924 року в с. Бехтемир-Анікіне Марушинського району Алтайського краю. Після закінчення в червні 1941 року середньої школи подав заяву з проханням відправити його на фронт. Брав участь в обороні Сталінграда, боях на Курській дузі, Дніпрі, Прикарпатті. Чотири рази поранений, інвалід Вітчизняної війни 2-ї групи.

У повоєнний час мешкає в Донецьку. Працював інструктором обкому комсомолу, редактором обласної газети "Комсомолец Донбасса", директором книжкового видавництва "Донбас", яке при ньому першим в Україні було нагороджено орденом "Знак Пошани". Останні 22 роки – з 1984 до 2006 – був першим заступником голови Донецької обласної спілки журналістів Національної спілки журналістів України (НСЖУ).

Має вищу освіту: у 1950 році заочно закінчив історичний факультет Донецького педагогічного інституту (зараз Донецький національний університет), а також Міжобласну партійну школу в Донецьку (1946), філософський факультет Донецького університету марксизму-ленінізму (1949), курси з редагування книжково-журнальних видань при Московському поліграфічному інституті (1964).

Нагороджений орденами Вітчизняної війни I ступеня, Червоної Зірки, "За мужність", Трудового Червоного Прапора, медалями "За оборону Сталінграда" "За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.", "Захиснику Вітчизни" та ін., почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, а також Президента України,

Кабінету Міністрів України, знаками "Шахтарська слава" III ступеня, "Відмінник преси", "За активну роботу в комсомолі", почесним знаком та дипломом НСЖУ, знаком Радянського комітету ветеранів війни. Є заслуженим працівником культури України.

Творчий доробок П. П. Богданова є класичним науковим доробком, а журналістські матеріали – повноцінною публіцистикою: подекуди емоційною, частково гострою, в міру дотепною і в момент публікації своєчасною, актуальною й затребуваною аудиторією. Вона й донині є досконалою за повнотою і змістом.

Гросов О. Я.

ЛІТЕРАТУРА

Публікації П. П. Богданова

Вірні пам'яті [Текст] // Донеччина. – 2004. – 29 січ.

Если б снова начать, я бы выбрал опять... [Текст] // Меркурий. – 2003. – № 2. – С. 63–64.

Журналисты создали областной союз [Текст] // Донбасс. – 2003. – 23 мая.

Нет напрасно прожитых лет, бесцельно пройденных путей, впустую слышанных вестей [Текст] // Человек. Закон. Общество. – 2002. – № 3–4. – С. 4–14.

Опыт учит [Текст] // Донбасс. – 2006. – 20 мая.

Породненные журналистикой [Текст] : материалы XV отчет.-выбор. конф. Донец. обл. союза журналистов НСЖУ. – Донецк : Алан, 2006. – 103 с.

Рассказывают фронтовики [Павел Филиппович Богданов] [Текст] // Солдаты слова. – Донецк, 2003. – С. 410–415.

Про П. П. Богданова

Богданов Павел Филиппович [Текст] // Кто есть кто в Донецке. – Донецк, 2005. – С. 46.

Виноградов, Л. Воин и журналист [Текст] / Л. Виноградов // Донец. новости. – 2004. – 11–17 марта.

Гайдаренко, Е. Солдат слова, человек чести [Текст] / Е. Гайдаренко // Ветеран Донбасса. – 2004. – 13 марта.

Декурно, Л. Л. Журналист – воїн [Текст] / Л. Л. Декурно // Літопис Донбасу. – 2004. – № 12. – С. 218–221.

Зиновьев, Л. М. 60 лет с осколком в сердце [Текст] / Л. М. Зиновьев. – Донецк, 2005. – С. 94–97.

Козорец, В. Делать жизнь с кого? [Текст] / В. Козорец. – Донецк, 2005. – С. 31–36.

Леонов, Л. Павлу Филипповичу Богданову – 80 лет! [Текст] / Л. Леонов // Город. – 2004. – 12 марта.

Мирошниченко, В. Годы не властны [Текст] / В. Мирошниченко // Приазов. рабочий. – 2004. – 12 марта.

Смирнова, Л. С улыбкой на лице и осколком в сердце [Текст] / Л. Смирнова // Веч. Донецк. – 2004. – 13 марта.

Степанкевич, В. Журналист Украины [Текст] / В. Степанкович // Провинция. – 2004. – 17 марта.

Туркин, Н. На верность слову присягнул... / Н. Туркин // Позиция. – 2004. – 12–19 марта.

Чтоб к штыку приравняли перо : [П. Ф. Богданов – заслуженный работник культуры Украины] // Донецк в лицах. – Донецк, 2004. – Т. 1. – С. 194–195.

25 квітня

ВОНА МАРИТЬ ОПЕРОЮ

*До 65-річчя від дня народження
Тамари Олексіївни Лагунової (1944)*

Опера – це неповторний і дивовижний світ, сповнений своєрідною казковою магією, яка огортає людину, примушує радіти або засмучуватися, співпереживати героям на сцені чи ненавидіти їх, часом навіть змінює нашу уяву про навколишній світ. Це океан, який не визнає меж людської свідомості та фантазії. Так вважає оперна камерна співачка, викладач, народна артистка України Т. О. Лагунова.

Тамара Олексіївна Лагунова народилася 25 квітня 1944 року в с. Бахчисарай в Криму. Вона завжди хотіла стати справжньою артисткою, бо відчувала, що її унікальний пісенний голос – лірично-драматичне сопрано – доходить до людських сердець. Вона марила оперою, тому вступила до Новосибірської державної консерваторії ім. М. І. Глинки. Перед співачкою яскраво відкривається світ музики Верді, Пуччині, Гуно, Глинки, Чайковського та ін.

Після закінчення консерваторії Т. О. Лагунова чотири роки працює в Самарканді, де її проникливий спів, блискуча гра справили велике враження на глядачів. Потім на запрошення дирекції Донецького обласного театру опери та балету переїжджає у столицю шахтарського краю. Тут вона стала улюбленицею публіки. У репертуарі співачки понад 50 сольних партій із вітчизняної та зарубіжної класики. Це Дездемона ("Отелло"), Розалінда ("Летюча миша"), Тоска ("Тоска"), Марфа ("Царська наречена") та ін. Артистка заворожує аудиторію на вечорах старовинного романсу і пісенної класики: у чарівній легкості виконання стільки блиску, витонченості, простоти!

Т. О. Лагунова спалахнула такою яскравою зіркою, що її сяйво дійшло до кожної оселі, кожного куточка не тільки Донеччини, України, а й усього світу. І ми пишаємося, що в нашому місті живе і працює, несе любов до музичної культури такий видатний діяч мистецтва.

Гросов О. Я.

ЛІТЕРАТУРА

Бирченко, Т. Когда сбываются мечты [Текст] / Т. Бирченко // Комс. Донбасса. – 1978. – 24 нояб.

Генов, Н. Голоса чарующие звуки [Текст] / Н. Генов // Веч. Донецк. – 1999. – 30 июля.

Герланец, В. Жизнь и боль моя... [Текст] / В. Герланец // Соц. Донбасс. – 1991. – 28 июня.

Дунаевская, Н. Не взыщи, Баттерфляй! [Текст] / Н. Дунаевская // Донец. новости. – 1991. – 25–31 марта.

Золотые голоса Донбасса [Текст] : [Народная артистка Украины Т. Лагунова и заслуженный артист Украины И. Диков] // Веч. Донецк. – 1998. – 13 нояб.

Кирдода, А. Семейный дуэт в интерьере оперных декораций [Текст] / А. Кирдода // Дончанка. – 1998. – 17–23 дек.

Крахмалева, Н. Чтоб в сердце трепетном зазвучал напев [Текст] / Н. Крахмалева // Донбасс. – 2000. – 13 апр.

Лагунова, Т. А. [Текст] // Кто есть кто в Донецке. – Донецк, 2005. – С. 184.

Рура, А. Дорогие мои старики [Текст] / А. Рура // Донбасс. – 2005. – 1 окт.

11 травня

ПІОНЕР КАМ'ЯНОВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ДОНЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ

До 170-річчя від дня народження

Петра Миколайовича Горлова (1839–1915)

Петро Миколайович Горлов народився 11 травня 1839 року в Підмосков'ї в родині колишнього голови Іркутського губернського правління дійсного статського радника Миколи Петровича Горлова.

Після смерті батька мати віддала десятирічного Петра навчатися в 1-у московську гімназію, яку він вже через три роки закінчив із золотою медаллю і став студентом Петербурзького гірничого інституту, який також закінчив на відмінно, і його ім'я було занесено на почесну Золоту дошку інституту.

З 1859 року починається його трудова діяльність як талановитого, широко ерудованого гірничого інженера. Це діяльність не канцеляриста-служачки, хоча і дослужився він до генеральського чину статського радника, а невтомного шукача нового, розвідника земних надр, енергійного та ініціативного провідника прогресивних ідей і замислів.

До 1885 року Петро Миколайович працював у Донбасі, складав пластові карти, зокрема Грушевського вугільного родовища, будував Грушевську копь, споруджував на ній та десятку інших шахт для того часу сучасне за технічним рівнем водовідливне устаткування, а також вчив працювати на ньому спеціально відібраних здібних робітників.

Коли комерційний радник С. С. Поляков взяв у держави концесію на будівництво Курсько-Харківсько-Азовської залізниці і промислове освоєння прилеглої до неї місцевості Єкатеринославської губернії, у тому числі спорудження рудників і копалень, він запросив до себе гірничого інженера П. М. Горлова. Невдовзі Горлов виявив декілька перспективних для розробки вугільних родовищ – у сс. Залізне, Микитівка і Щербинівка. У с. Залізне спорудив першу в цих краях промислову вугільну шахту – Корсунську копь (шахта "Кочегарка"), біля якої і з'явилося робітниче селище, яке згодом було назване Горлівкою.

П. М. Горлова можна назвати одним із піонерів кам'яновугільної промисловості Донецького басейну. До його особистих заслуг треба віднести введення стельоуступної системи розробки крутопадаючих пластів із закладкою відпрацьованого простору – це було дуже

сміливе рішення, бо на той час були абсолютно відсутні досвідчені гірничі робітники і технічний персонал.

Горлов розумів, що створення потужного вугледобувного комплексу в регіоні без відповідної інфраструктури неможливе, а тому брав участь у будівництві народної бібліотеки, шкіл, лікарні, храмів, закладенні розсадника для вирощування декоративних і фруктових дерев, відкрив чотирирічне гірниче училище з підготовки кадрів для вугільної промисловості, до речі, перше в Донбасі.

Петро Миколайович був також одним із п'яти ініціаторів проведення з'їзду гірничих промисловців півдня Росії, до кінця свого життя був почесним членом його ради. Він багато зробив для залучення в Донбас іноземних інвестицій. З його ініціативи в 1895 році бельгійці збудували в Горлівці машинобудівний завод.

П. М. Горлов помер у 1915 році, залишивши добрі й корисні справи, які він робив для своєї країни, свого народу. Його видатну діяльність у гірничій галузі завжди пам'ятатимуть вдячні нащадки. Промислове місто Донеччини Горлівка названо на його честь, а в центрі міста 1999 року встановлено пам'ятник Петру Миколайовичу.

Гайдишева І. В.

ЛІТЕРАТУРА

[Горлов П. Н.] [Текст] // Малюга, М. Ф. Сокровища Центрального Донбасса : очерки / М. Ф. Малюга, К. С. Трошкин, А. Ф. Шак. – Донецьк, 1993. – С. 15–22.

[Горлов П. Н.] [Текст] // Сургай, Н. С. Выдающиеся горные инженеры и специалисты угольной промышленности Украины / Н. С. Сургай, С. П. Фищенко. – К., 2003. – С. 119.

Горлов Петр Николаевич (1839–1915) [Текст] // Нестерцов, В. Д. Деловая элита Донбасса XIX – начала XX вв. : монография / В. Д. Нестерцов, С. М. Нестерцова, Е. В. Щербинина. – Донецк, 2007. – С. 95–103.

Нестерцов, В. Топ-менеджер из позапрошлого столетия [П. Н. Горлов] [Текст] / В. Нестерцов, С. Нестерцова // Меркурий. – 2007. – № 5. – С. 29–31.

Он город основал и имя дал ему [Текст] // Коломиец, Г. Н. Горловка. Раритеты города [Текст] : (ист. факты) / Г. Н. Коломиец, В. А. Муханов, Н. А. Савенко. – Донецк, 2000. – С. 6–12.

Человек, стоявший у истоков угольной промышленности Донбасса [о П. Н. Горлове] [Текст] // Сейчас. – 2007. – 8 марта (№ 10). – С. 4.

19 травня

ВСЕ ЙОГО ЖИТТЯ – ДІТИ...

*До 70-річчя від дня народження
Григорія Аркадійовича Штейна (1939)*

Життя його органічно пов'язане з Донеччиною. Земля ця воістину благословенна – має славу історію, славетні заводи і шахти, унікальну природу.

Григорій Аркадійович Штейн народився в м. Сталіно (Донецьк) 19 травня 1939 року в сім'ї робітника. Війна... Евакуація... Страшні голодні післявоєнні роки... Все йому довелося пережити.

Але разом з тим йому занадто повезло з учителями! У післявоєнні роки вони, які прийшли на урок безпосередньо з фронтів війни, дуже сумували за своєю улюбленою працею, і, наче скинувши з себе тягар страшенної в історії людства війни, почали вчити дітей – майбутнє своєї звільненої країни, не жалкуючи ані себе, ані свого вільного часу. Навчатись у таких вчителів і не стати вчителем було б великим гріхом. Ось чому після закінчення у 1956 році СШ № 19 м. Донецьк він став студентом Ленінградського державного університету, а згодом перейшов на навчання в Харківський державний університет ім. О. М. Горького. Після отримання вищої освіти Григорій Аркадійович працював вчителем у СШ № 5 м. Докучаєвськ, школах № 138, 70, 9, 26 м. Донецьк.

Понад 50 років він вивчає і переповнюється мудрим і вічним словом українського генія – Григорія Савовича Сковороди. Написав і надрукував 30 робіт, присвячених великому письменнику-демократу, філософу-просвітителю, зібрав численні рідкісні матеріали з його творчості, життя та просвітницької діяльності.

Але час невблаганно йшов вперед. Нові часи вимагали від Г. А. Штейна нових підходів, розуміння нових понять, і він закінчив Донецький політехнічний інститут, ставши інженером-економістом.

Створений Г. А. Штейном та його колегами в 1990 році один із перших в Україні навчальний заклад нового типу – Донецький технічний коледж – вимагав все нових й нових знань. Науковець підготував і захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата економічних наук в Інституті економіки промисловості НАН України.

Він також став працювати за сумісництвом на посаді доцента кафедри економічної теорії у Донецькому національному технічному університеті.

Ось чому питання та проблеми економіки стали для Г. А. Штейна такими ж близькими, як і проблеми педагогіки.

Неабиякий інтерес виявляє він і до мистецтва та культури. "Живе в мені голос моїх предків – славетних композиторів та всесвітньо відомих піаністів – Антона та Миколи Рубінштейнів. Лише за останні три роки мною були написані та видані п'ять книжок, присвячених великим талантам землі донецької – П. Є. Ончулу, А. М. Коробко, Р. С. Колесник, В. Д. Землянському, Т. О. Микитці.

Разом із режисером Т. М. Герасименко було створено цикл передач, присвячених визначним вченим та громадським діячам Донецька та Донбасу – Г. В. Бондарю, А. М. Волощуку, В. В. Рибаку, О. О. Лук'янченку, Г. К. Губерній, О. П. Горчаковій, А. М. Коробко, В. О. Землянському, В. В. Воєводіну, М. С. Альтеру, М. Б. Калініченко та ін."

За значний розвиток національної освіти та методів навчання і виховання Г. А. Штейну в 1995 році присвоєно почесне звання "Заслужений працівник народної освіти України", рішенням ЮНЕСКО за значний внесок у розвиток питання загальноєвропейського дому в 1997 році присвоєно звання "Почесний громадянин Європи", також нагороджено орденом Богдана Хмельницького III ступеня, орденом святого Михайла архістратиґа, медаллю маршала Радянського Союзу Г. К. Жукова.

Але найкраща нагорода – теплі слова від дітей, яким випало щастя спілкування з видатним педагогом.

Гросов О. Я.

ЛІТЕРАТУРА

Публікації Г. А. Штейна

Голос віддаю людям [Текст] : [Народна артистка України Р. С. Колесник]. – Донецьк : Помпрес, 2004. – 84 с.

Інноваційний підхід до управління підготовки кадрів для ринкової економіки [Текст]. – Донецьк : [б. в.], 1997. – 64 с.

Музика життя його [Текст] : [Народний артист України Т. О. Микитка]. – Донецьк : Помпрес, 2006. – 62 с.

Пісні душі моєї [Текст] : [Народний артист України П. Є. Ончул]. – Донецьк : Помпрес, 2002. – 66 с.

Святая к музыке любовь [Текст] : [Народный артист Украины В. А. Землянский]. – Донецк : Помпрес, 2005. – 68 с.

Система управления учебным процессом в учебных заведениях нового типа [Текст]. – Донецк : [б. и.], 1997. – 78 с.

Солов'їні далі [Текст] : [Народна артистка України А. М. Коробко]. – Донецьк : Друк-Інфрo, 2004. – 181 с.

Школа и рынок [Текст]. – Донецк : [б. и.], 1996. – 64 с.

Григорій Сковорода як особистість [Текст] // Вісник Донецького технічного університету. – Донецьк, 2006. – № 2 (30). – С. 19–25. – (Серія "Гуманітарні науки").

Про Г. А. Штейна

В списке мировой элиты – наш земляк [Текст] : [директор Донецького коледжа Г. А. Штейн] // Веч. Донецк. – 2003. – 22 марта.

Вся его жизнь – дети [Текст] : [Г. А. Штейн – директор Донецького коледжа] // Донецк в лицах. – Донецк, 2005. – Т. 2. – С. 146–147.

Логвинова, Д. Две тысячи выдающихся интеллектуалов XXI века и среди них наш земляк [Текст] / Д. Логвинова // Жизнь. – 2003. – 22 марта.

Штейн Григорий Аркадьевич [Текст] // Кто есть кто в Донецке. – Донецк, 2005. – С. 368.

Червень

НА ЛІТЕРАТУРНІЙ НИВІ ДОНЕЧЧИНИ

До 75-річчя від часу заснування

Донецького відділення

Національної спілки письменників України (1934)

Витоки сьогоднішньої Донецької організації Національної спілки письменників України сягають у далекий 1924 рік, коли навколо журналу "Забой" згуртувалися найбільш обдаровані та ініціативні літератори.

Першим головою письменницького осередку став відомий критик, пізніше – головний редактор "Литературной газеты" Олексій Селівановський. Першими "забойцями" були Борис Горбатов, Володимир Сосюра, Юрій Чорний-Діденко, Григорій Баглюк, Іван Ле, Павло Безпощадний та ін.

У 1934 році було створено Донецьке відділення Спілки письменників України. На початок Великої Вітчизняної війни воно налічувало 7 членів та 2 кандидати в члени Спілки. Майже всі вони загинули в битвах з німецько-фашистськими загарбниками. Серед них Андрій Бронський, Кость Герасименко, Дем'ян Семенов, Дмитро Надіїн, Герой Радянського Союзу Борис Котов, Юрій Черкаський.

У 1944 році на Донеччину прибули прозаїк Павло Байдебуря та критик Андрій Клоччя (Левитський), які за рішенням секретаріату Спілки письменників України почали відроджувати організацію. У післявоєнні роки сюди прийшли колишні фронтовики Володимир Труханов, Олександр Чепіжний, Віктор Шутов, Григорій Володін, Петро Чебалін, Микола Гревцов, до яких приєдналися Григорій Кривда, Віктор Соколов, Лідія Колеснікова, Ніна Крахмальова, Анатолій Мартинов, Євген Летюк, Іван Мельниченко, Іван Костиря, Єгор Гончаров та ін.

Донецька земля подарувала вітчизняній літературі цілу низку славетних імен – лауреатів Державної премії СРСР Володимира Сосюру, Сергія Борзенка, Володимира Попова, лауреатів Державної премії України ім. Т. Шевченка – Миколу Рибалка, Василя Стуса, Леоніда Талалая, Івана Дзюбу.

Лауреатами Республіканської премії ім. В. Короленка стали прозаїки Віталій Гладкий та Іван Костиря; поетична творчість Анатолій Кравченка поцінована всеукраїнською премією ім. М. Ушакова; Станіслав Жуковський – лауреат Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Григорія Сковороди.

Куц П. В.

ЛІТЕРАТУРА

Далеке і Близьке : Наша анкета [Текст] : [питання двом колиш. керівникам Донец. письмен. орг. І. Мельниченку, А. Кравченку, та її нинішньому керманичу С. Жуковському] // Донбас. – 2004. – № 4. – С. 5–10.

Жуковський, С. З погляду сьогодення [Текст] : [Донец. письмен. орг. у 2005–2006 рр.] // Україна Соборна. – 2006. – Жовт. (№ 7). – С. 2.

Жуковський, С. В. Майже так, тільки трохи не так... [Текст] : [інтерв'ю з головною Донец. обл. орг. НСПУ С. В. Жуковським / записав П. Куш] // Світлиця. – 2005. – 1 квіт. – Дод. до газ. "Донеччина".

Жуковский, С. В. Писатели смотрят в будущее [Текст] : [інтерв'ю с пред. обл. орг. Союза писателей Украины С. Жуковского / Ю. Куцан] // Веч. Донецк. – 2006. – 21 нояб.

Жуковський, С. Роки зростання і втрат [Текст] : [до 80-річчя Донец. обл. письмен. орг.] / С. Жуковський // Літ. Україна. – 2004. – 9 груд.

Жуковський, С. "Страшне перо не в гусака..." : [Текст] : [інтерв'ю з головою Донец. обл. орг. НСПУ С. Жуковським / записав П. Куш] // Світлиця. – 2003. – 28 берез. – Дод. до газ. "Донеччина".

Жуковський, С. Шляхом творчих пошуків [Текст] : Донец. орг. НСПУ – 80 / С. Жуковський // Донеччина. – 2004. – 2 груд.

Калиниченко, В. Между прошлым и будущим [Текст] : [Донец. обл. писат. орг. – 80 лет] / В. Калиниченко // Донбасс. – 2004. – 14 дек.

Капуста, М. Все про письменників Донеччини [Текст] : [про довід. "Письменники Донеччини"] / М. Капуста // Жизнь-неделя. – 2005. – 23 сент. (№ 135). – С. 3.

На літературній ниві Донеччини [Текст] : Донец. орг. Нац. спілки письмен. України – 80 років! // Донбас. – 2004. – № 4. – С. 3–4.

Наумов А. Донецкие писатели на крутом повороте истории [Текст] : [подборка газ. матеріалів о життє-бытє письменськом] / А. Наумов // Жизнь-неделя. – 2003. – 20–28 нояб. (№ 172). – С. 14.

Пеунов, В. Про наболіле [Текст] : [про Донец. письмен. орг. та донец. письмен.] / В. Пеунов // Літ. Україна. – 27 верес.

Письменники Донеччини [Текст] : довідник / уклад. О. І. Білий, С. В. Жуковський. – Донецьк : Журн. "Донбас", 2005. – 425 с.

1 липня

ЩОБ СВІТ ДОБРИШИМ СТАВ...

*До 75-річчя від дня народження
Станіслава Віталійовича Саварі (1934)*

Кожна зустріч зі Станіславом Віталійовичем Саварі – незабутня, сповнена інтересом до музики видатних майстрів, до класичної спадщини в цілому. Музика, виконана відомим концертмейстером, хвилює, доносячи до слухача мелодію в усіх її витончених особливостях, торкаючись потаємних струн душі, духовно збагачуючи. Адже щира цінність музики пізнається тільки завдяки виконанню.

С. В. Саварі народився в м. Ташкент 1 липня 1934 року. З шести років він почав заняття музикою в десятирічці ім. В. О. Успенського. У 1952 році вступив на фортепіанний факультет Ташкентської державної консерваторії ім. М. Ашрафі. За сумісництвом пройшов курс історико-теоретичного факультету.

У 1957 році закінчив консерваторію по класу заслуженого діяча мистецтв Узбекистану, професора М. М. Яблоновського та отримав кваліфікацію викладача та соліста-піаніста.

З 1957 року працював піаністом-акомпаніатором Узбецької державної філармонії, республіканського комітету по радіо і телебаченню, викладачем та старшим викладачем класу камерного ансамблю та концертмейстерства Ташкентської консерваторії.

У серпні 1969 року був призначений на посаду доцента кафедри камерного ансамблю та концертмейстерської підготовки Донецького музичного-педагогічного інституту. З липня 1983 року – завідувач кафедри.

Протягом 1975–1983 років був старшим концертмейстером Донецької обласної філармонії, працював з народними артистами України А. Коробко, Р. Кузнецовою, В. Землянським, заслуженими артистами України О. Уцькевич, Л. Кликовим, В. Маслієм, О. Запольським, В. Івко, Е. Деркачем, Г. Костринським.

Науковий та публіцистичний доробок С. В. Саварі сьогодні дуже великий. Його умовно можна розділити на монографічні видання, статті, рецензії, огляди у періодичній пресі та ін. Він не цурається й таких тем, як історичні нотатки про українське музичне

мистецтво, нариси про звукозапис та концертмейстерську підготовку, молодіжну камерну музику тощо.

Станіслав Віталійович відомий в Україні і як активний пропагандист класичної і сучасної музики. З 1970 року він співпрацює з Донецьким будинком працівників культури, з великим успіхом веде заняття музичної вітальні, цикл лекцій з вітчизняного музикознавства. З того часу концерти митця – очікувана подія.

С. В. Саварі переконаний, що в час, коли багато людей живуть у стані хронічної напруги, стресу, музика особливо необхідна. Вона вносить внутрішню гармонію в душі і повинна стати невід'ємною частиною життя кожного музиканта: "Для рояля сьогодні створено багато красивої концертної музики – виконавці обов'язково хочуть продемонструвати свою техніку. Тут доречно виникає запитання: для чого ми взагалі граємо і пишемо? Хочете мати успіх? А як щодо того, аби прагнути чогось вагомішого? Наприклад, нести слухачам добру енергію? Тому і вважаю за краще виконувати таку музику, яка має духовні цінності".

С. В. Саварі – відмінник народної освіти Узбекистану, народний артист України, професор, лауреат премії ім. С. С. Прокоф'єва, член Спілки театральних діячів України.

Безумовно, кожне наступне виконання і кожен віднайдений у майбутньому твір музиканта додаватимуть до його портрета нових рис, але можемо вже зараз з упевненістю стверджувати, що його музика вражає образною яскравістю й композиційною довершеністю, майстерністю виконання.

Гросов О. Я.

ЛІТЕРАТУРА

Твори С. В. Саварі

Азбука аккомпанементу [Текст]. – Донецьк : Юго-Восток, 2006. – 72 с.

Виховання піаніста у класі концертмейстерської підготовки [Текст]. – Донецьк : [б. в.], 2007. – 64 с.

20 шагов до рояля [Текст] : автобіогр. повесть / ред. А. Я. Гросов. – Донецьк : Юго-Восток, 2004. – 178 с.

Имя его сохранила музыка [Текст] : [Д. М. Ратгауз]. – Донецьк : [б. и.], 2003. – 68 с.

Камерная музыка донецких композиторов в программах Донецкой филармонии [Текст]. – Донецк : Спілка театр. діячів України, 1989. – 36 с.

Методические рекомендации к проведению занятий в классе аккомпанемента ДМШ [Текст]. – К. : [б. и.], 1993. – 42 с.

Некоторые вопросы эволюции партии сопровождения в романсах русских и украинских композиторов XIX века. – Харьков : [б. и.], 1995. – 64 с.

Песни И. С. Баха в концертмейстерской практике [Текст]. – Донецк : [б. и.], 2003. – 64 с.

Пособие по транспозиции вокальных аккомпанементов [Текст]. – К. : [б. и.], 1989. – 112 с.

Про С. В. Саварі

Коваленко, Ю. Слово – концертному мастеру [Текст] / Ю. Коваленко // Веч. Харьков. – 2002. – 28 марта.

Куцева, Е. Под красивую музыку и человек становится красивым [Текст] / Е. Куцева // Донбасс. – 2006. – 6 мая.

Ломко, О. Маэстро [Текст] / О. Ломко // Світлиця. – 2000. – 9 черв. – Дод. до газ. "Донеччина".

Медведников, С. И слово, и музыка [Текст] / С. Медведников // Донец. новости. – 2000. – 28 окт.

Савари Станислав Витальевич [Текст] // Кто есть кто в Донецке. – Донецк, 2005. – С. 284.

Фирсукова, М. Незабываемые встречи с маэстро [Текст] / М. Фирсукова // Веч. Донецк. – 2008. – 7 июня.

Чердакли, Г. Встреча с маэстро [Текст] / Г. Чердакли // Сел. край. – 2008. – 8 мая.

Яшина, Ю. Человек за роялем [Текст] / Ю. Яшина // Веч. Ташкент. – 1996. – 25 дек.

23 вересня

**ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ –
ТВОРЧА СИЛА МИТЦІВ МИНУЛОГО
ТА СУЧАСНОСТІ**

*До 70-річчя від дня заснування
Донецького обласного художнього музею (1939)*

Донецький обласний художній музей було відкрито 23 вересня 1939 року. З цією ініціативою виступив ректор Всеросійський академії мистецтв І. І. Бродський у 1938 році. Великий художній музей у Сталіно мав би стати, за його задумом, передусім портретною галереєю, завдання якої – "увековечить в произведениях искусства великое стахановское движение, лучших стахановцев, орденосцев, героев труда". Однак від самого початку зібрання були значно ширші, а портрети стахановців – поодинокі.

На заклик І. І. Бродського відгукнулися художники Москви, Ленінграда, Харкова, Києва, Донецька. Перша колекція музею налічувала понад 250 творів. Серед них були роботи І. Бродського, О. Герасимова, В. Бакшеева, В. Бялиницького-Бірулі, Ф. Богородського, Б. Йогансона, Ф. Кричевського, О. Шовкуненка, М. Глущенко, К. Богаєвського, П. Кончаловського, І. Грабаря. Російське мистецтво репрезентували твори таких відомих художників, як І. Крамської, І. Айвазовський, А. Куїнджі, К. Маковський, І. Шишкін, В. Котарбінський.

Першим директором музею був Г. М. Старенко.

У період тимчасової окупації Донбасу музей зазнав значних втрат: гітлерівці пограбували колекцію і зруйнували музейне приміщення. З усього довоєнного багатства залишилося лише одинадцять творів, які були збережені донецьким художником Є. Є. Грейліхом.

У листопаді 1960 року відбулося урочисте відкриття відродженого музею. Його фонд складався тоді з 832 творів. Колекція систематично поновлювалась завдяки надходженням з республіканських та всесоюзних художніх виставок, з фондів музеїв України, Третяковської галереї, Музею образотворчого мистецтва ім. О. С. Пушкіна, Державного Ермітажу, Російського музею.

Наприкінці 60-х років експозиція та музейні фонди нараховували вже 3248 робіт, проводилася планомірна закупівля з приватних зібрань. Багато художників та колекціонерів подарували музею власні твори. Це відомі московські збирачі Ф. Вишневський та Г. Смирнов, живописець Н. Сергєєва, донецькі художники В. Шендель, В. Полоник, І. Коваленко та ін.

Сьогодні експозиція музею складається з відділів західноєвропейського мистецтва, українського дореволюційного мистецтва, російського дореволюційного мистецтва, сучасного образотворчого мистецтва, декоративно-прикладного мистецтва.

Відділ західноєвропейського мистецтва XVI–XXI ст. представлений італійською школою – це живописні твори "Голова старого" Д. Сальвіаті, "Жіночий портрет" М. Баччареллі, "В майстерні художника" Л. Ліппаріні та ін.; голландським живописом XVII ст. – пейзажами і натюрмортами Р. Вріса, Н. Берхема, П. Норта, М. Карре, І. Глаубера. Гордістю колекції є композиція відомого бельгійського скульптура К. Меньє "Ловець креветок". Французький живопис XVIII–XIX ст. репрезентований полотнами майстрів різних художніх напрямків. Серед них Ж.-Б. Грез "Дівчина, що читає", О. Гюе "Дівчина з глечиком", Ж.-Б. Хюе "Менует", О. Лерне "Вельможа зі служницею", Ш.-А. Дюфренуа "Відпочинок Венери" та ін. З мистецтвом Німеччини XVIII–XIX ст. знайомлять твори І. Тіле, Й. Фоллерта, К. Ротмана, Ф. Вінтергальтера, Л. Мюнте та ін. У невеликих колекціях живопису Австрії, Угорщини, Польщі експонуються цінні твори XVIII–XX ст.

У колекції російського дореволюційного мистецтва вирізняються "Портрет художника І. Є. Крачковського" В. Сурікова, "Вартовий" В. Васнецова, "Крим. Судак" В. Поленова, "Портрет невідомого" О. Кіпренського, "Лазуровий грот", "Морський краєвид. Коктебель" І. Айвазовського, "Перше число" М. Кошелева, "Березовий ліс", "Вечір" І. Шишкіна, малюнки О. Саврасова та ін.

Відділ українського мистецтва другої половини XIX–поч. XX ст. знайомить із творчістю відомих майстрів України. Серед них "Назустріч вечору" І. Дряпаченка, "Вечір на Україні" К. Крижицького, "Ярмарок у Полтаві" С. Васильківського, "Будинок художника" С. Світославського, "На прогулянці" Г. Свелицького, "Ранком" Ю. Вирага та ін.

Найповніше в музеї представлено радянський період. Це полотна П. Кончаловського, І. Грабаря, К. Богаєвського, І. Машкова,

Г. Савицького, Т. Яблонської, О. Лактіонова, Ю. Пименова, а також велика колекція творів донецьких художників.

Відділ декоративно-прикладного мистецтва знайомить із виробами народних промислів, а також зі зразками художньої промисловості України, переважно післявоєнного часу. Експонуються полтавські і львівські килими, опішнянська і косівська кераміка, петриківський розпис, фаянс і фарфор українських заводів, гуцульське різьблення по дереву, гутне скло Київського, Львівського, Житомирського заводів, вироби інших промислів. Особливу увагу привертають твори таких відомих митців, як М. Тимченко, М. Приймаченко, О. Железняк, П. Цвілик, М. Китриш. Цікаво показано творчість майстрів Донеччини – декоративний живопис М. Наумчук, різьблення по дереву В. Хитька, кераміка Н. Пензіної, ткацтво О. Павлової, фарфор В. Ковальчука, С. Федяєва, В. Баннікова.

Значне місце в музеї посідають твори відомих донецьких майстрів скульптури і живопису: В. Полоника, М. Ясиненка, Г. Олемпіюка, В. Шенделя, П. Шакало, Г. Жукова, Ю. Зорка, О. Глумакова та ін.

Протягом року музей організовує біля 30 різноманітних художніх виставок – як із фондів самого музею, так і з інших музеїв, приватних колекцій, творів місцевих художників, дитячих художніх студій, народних майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Відвідувачам музею пропонують не тільки оглядові й тематичні екскурсії, але також творчі зустрічі з майстрами образотворчого мистецтва, вечори з елементами музично-театралізованого дійства, фольклорно-етнографічні заходи.

Особливе місце в музеї посідає науково-дослідна робота. Наукові співробітники ведуть наукові дослідження з атрибуції творів музейного зібрання, розробки концепції експозицій, виставок, працюють над науковими каталогами. Вийшли з друку каталоги "Український декоративний розпис", "Фарфор", "Художники Москви і Ленінграда. 1960–1980. Живопис, графіка", "Воєнна графіка донецьких художників-фронтовиків", "Николай Ре-Ми. Сатирические рисунки", "Русская и украинская живопись XVIII – начало XX вв.", "Западноевропейская живопись XVII–XIX веков в собрании Донецкого областного художественного музея", "Василий Иванович Шухаев (1887–1973). Выставка к 100-летию со дня рождения", "Произведения С. А. Сорина в Донецком художественном музее",

"Р. Р. Фальк и ученики (Е. П. Левина-Розенгольц, Р. М. Рабинович, Е. Е. Рожкова, В. Н. Сигорский)".

Співробітники музею постійно беруть участь у роботі наукових конференцій, семінарів з проблем музеєзнавства, симпозіумах, творчих зустрічах. Музей має відділ – музей народної архітектури, побуту і дитячої творчості, який знаходиться в с. Прелесне Слов'янського району Донецької області.

У 2008 році музей одержав I місце в конкурсі "Музейні видання" на II Всеукраїнському музейному фестивалі в Дніпропетровську.

За значний внесок в естетичне виховання, вивчення і збереження національної культурної спадщини, пропаганду професійного образотворчого мистецтва, народної і дитячої творчості у 1999 році музей було відзначено премією "Золотий Скіф" у номінації "За розвиток культури регіону".

Гайдишева І. В.

ЛІТЕРАТУРА

Античне прикладне мистецтво. Греція. Рим : у зібранні Донецького обласного художнього музею [Ізоматеріал] : каталог / уклад. Т. В. Кошелева ; Донец. обл. худож. музей. – Донецьк : Кальміус, 2005. – 96 с. : ілюстр.

Микола Глущенко (1901–1977) : живопис, акварель, монотипія у зібраннях музеїв Донеччини [Ізоматеріал] : каталог / Донец. обл. худож. музей [та ін.] ; авт.-упоряд. О. П. Близнюк. – Донецьк : Центр, 2001. – 52 с. : ілюстр. – (100-річчю від дня народження).

Донецький художній музей = Донецкий художественный музей [Ізоматеріал] : альбом / авт.-упоряд. Г. І. Михальський. – К. : Мистецтво, 1984. – 21 с. : ілюстр.

Донецькому обласному художественному музею – 60 лет [Текст] // Здесь постигаешь гармонии суть. – Донецк, 1999. – С. 7–38 : ил. – (Спецвып. журн. "Донбасс").

Западноевропейская живопись XVII–XIX веков в собрании Донецкого областного художественного музея [Изоматериал] : каталог выставки / Упр. культуры Донец. облгосадмин., Донец. обл. худож. музей ; авт.-сост. Т. И. Макарова. – Донецк : Центр, 2002. – 63 с. : ил.

Культура [в т. ч. о Донецком областном художественном музее] [Текст] // Донецк-партнер = Donetsk partner / Н. Попова [и др]. – Донецк, 2003. – С. 90–93. : ил.

Музей народної архітектури побуту та дитячої творчості с. Прелесне [Ізоматеріал] / Упр. культури і туризму Донец. облдержадмін., Донец. обл. худож. музей ; авт.-упоряд. І. Тішина. – Донецьк : Кальміус, [2007?]. – 10 с. : ілюстр.

Музейний альманах [Текст] : наук. ст. та матеріали : Донец. обл. худож. музей, Горлів. худож. музей, Дружків. міськ. худож. музей / за ред. М. В. Третьякова ; Донец. обл. худож. музей. – Донецьк : Кальміус, 2006. – 143 с.

Произведения С. А. Сорина в Донецком художественном музее [Изоматериал] : [каталог]. – Чернигов : Десна, [199_]. – [8] с. : ил.

Рисунок XIX–XX века. Россия. Украина : выставка из собрания музея [Изоматериал] : каталог / авт. вступ. ст., сост. Т. М. Панова, Л. В. Цыганок ; Донец. обл. худож. музей. – Донецк : Кальмиус, 2004. – 87 с. : ил.

Російський та український живопис 1920–1930 років у зібранні Донецького обласного художнього музею [Ізоматеріал] : каталог / Упр. культури і туризму Донец. облдержадмін., Донец. обл. худож. музей / авт.-упоряд. М. В. Третьякова ; ред. Т. В. Кошелева. – Донецьк : Кальміус, 2007. – 76 с. : кольор. ілюстр.

Русская и украинская живопись XVII – начала XX века [Изоматериал] : каталог собрания / Донец. обл. худож. музей ; авт.-сост. Т. М. Панова. – Донецк : Кардинал, 2003. – 175 с. : ил.

Р. Р. Фальк и ученики (Е. П. Левина-Розенгольц, Р. М. Рабинович, Е. Е. Рожкова, В. Н. Сигорский) : живопись, графика из собрания музея [Изоматериал] : каталог / Донец. обл. худож. музей. – Донецк : [б. и.], 1996. – 72 с. : ил.

Фарфор, фаянс XIX–XX вв. : в собрании Донецкого областного художественного музея [Изоматериал] : каталог выставки / авт.-сост. В. Козловская. – Донецк : Донец. обл. худож. музей, 2001. – 35 с. : ил.

Василий Иванович Шухаев (1887–1973) : выставка к 100-летию со дня рождения : живопись, графика [Изоматериал] : каталог / Донец. обл. худож. музей ; отв. за вып. В. П. Олейникова ; ред. Ю. О. Лебедь ; худож. ред. А. Арламов. – Донецк : Облполиграфиздат, 1989. – 15 с. : ил.

24 грудня

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ОСЕРЕДОК ДОНЕЧЧИНИ

До 85-річчя від дня заснування

Донецького обласного краєзнавчого музею (1924)

Донецький обласний краєзнавчий музей засновано 1924 року. Починаючи з фонду у 2 тис. одиниць зберігання, він перетворився на справжню скарбницю, де сьогодні зберігається більш ніж 130 тис. основного фонду.

До найбільш визначних колекцій належать унікальні пам'ятки палеонтології: рештки викопаних тварин (мамонта, вовнистого носорога, бізонів), відбитки викопаних рослин, зразки стволів кам'яних дерев, геологічні матеріали, гербарії рідкісних рослин краю.

З-поміж інших унікальною є колекція археологічних знахідок, серед яких матеріали пам'ятки світового значення – Амвросіївської стоянки первісної людини та місця загінного полювання доби палеоліту, Маріупольського неолітичного могильника, скіфські та половецькі прикраси. Також є різноманітний посуд, предмети праці і зброя, прикраси й амулети, деталі одягу і військового спорядження, загадкові ритуальні предмети, дитячі іграшки.

Окрім того, в музейному зібранні представлені унікальні колекції нумізматики (мідні та срібні монети XV–XVII ст.), зразки військової атрибутики. Найбільшу цінність становлять рідкісні книги – стародруки, серед яких географічний та ботанічний атласи XVII ст.

Багато предметів мають загальнонаціональну цінність. Серед них колекція культових речей XVIII–XIX ст.: ікони, плащаниці, богослужбові книги тощо.

Багатонаціональний склад Донеччини відображає етнографічна колекція музею: знаряддя праці, одяг, прикраси, предмети побуту та ін.

Заслужують на увагу колекції фотографій, зразків продукції підприємств, особистих речей відомих людей Донбасу.

Щорічно музей відвідують понад 200 тис. осіб.

Донецький обласний краєзнавчий музей відомий як значний науково-дослідний центр України. Наукові дослідження музей

проводить у контакті з провідними науковими центрами України, Росії, країн Західної Європи та США.

У практиці археологічних досліджень музею значне місце посідають міжнародні конференції "Палеолит Левобережної України", у яких беруть участь спеціалісти провідних археологічних центрів США, Польщі, Росії, України, а також видання спеціалізованого журналу "Археологический альманах".

На базі музею проводились регіональні науково-практичні конференції "Донбасс: прошлое, настоящее, будущее".

З 1992 року музей видає щорічний науковий краєзнавчий збірник "Літопис Донбасу". Серед музейних видань, крім наукових збірників, – проспекти, каталоги унікальних музейних колекцій ("Палеонтологічна колекція в зібранні Донецького обласного краєзнавчого музею"), презентаційні альбоми ("Скарби землі Донецької", "Легенди степу", "Ми з України. Козацькі старожитності", "Музеї Донеччини", "Сорочка-вишиванка") та ін.

Донецький обласний краєзнавчий музей брав участь у випуску видань: "Донецк. Влюбись в свой город", "Донбасс: первый среди равных", "История родного края", "Донбасс православный" (2 томи), "Там, где было Дикое поле", "Юз и Юзовка", "Донбасс с высоты птичьего полета" (до 75-річчя утворення Донецької області), "Донеччина" (2 томи).

Колектив музею працює над тим, щоб у перспективі об'єднати навколо музею творчі сили нашого краю, перетворити його на справжній центр духовності й культури, використовуючи результати наукових досліджень та базу створених виставок і експозицій, впроваджуючи нові форми просвітньої та виховної роботи.

Донецький обласний краєзнавчий музей – багатопрофільний краєзнавчо-культурний комплекс, до складу якого, крім головного музею, входять меморіальні музеї видатних діячів культури ХХ ст.: С. Прокоф'єва в с. Красне Красноармійського району, театрального діяча В. Немировича-Данченка в с. Нескучне Великоновосілківського району та своєрідного музею лісу у Великоанадольському лісництві Волноваського району.

Діяльність музею не залишилася непоміченою, його неодноразово нагороджували почесними грамотами і дипломами Міністерства культури СРСР, України, а в 1992 році музей посів друге місце серед музеїв України за науково-дослідну роботу. У 2000 році обласний музей було нагороджено грамотою Міжнародного

фестивалю "Золотий Скiф" у номiнацiї "За розвиток культури рeгiону", 2002 року одержав рeгiональну нагороду фестивалю в номiнацiї "За внесок у духовне виховання рeгiону", 2008 року – диплом загальноукраїнського проекту "Україна туристична".

Зберегти національні реліквії, які є оберегами духовності, повернути донеччанам гордість за накопичене попередніми поколіннями культурне надбання, відродити історичну пам'ять – це основні пріоритети діяльності Донецького обласного краєзнавчого музею на сучасному етапі.

Гайдишева І. В.

ЛІТЕРАТУРА

Археологический альманах [Текст] : сб. ст. Вып. 15 : Псалии : Элементы упряжи и конского снаряжения в древности / Ин-т археологии НАН Украины, Донец. обл. краевед. музей ; отв. ред. А. Н. Усачук. – Донецк : [б. и.], 2004. – 169 с.

Вотивные привески в собрании Донецкого областного краеведческого музея [Текст] : каталог / сост. М. В. Горбова ; Донец. обл. краевед. музей. – Донецк : [б. и.], 2003. – 39 с.

Греки Приазовья [Ізоматеріал] : з колекції Донец. обл. краєзн. музею : [комплект з 10 листівок] / авт.-упоряд. Л. А. Литанова. – Донецьк : [б. в.], 2005. – 1 обкл. (10 окр. арк.).

Донецький обласний краєзнавчий музей [Ізоматеріал] : [фотобуклет] / Упр. культури Донец. облдержадмін. – Донецьк : [б. в.], 2002. – 11 с. : ілюстр.

Донецкому областному краеведческому музею – 75 лет [Текст] // Донецк, 1999. – С. 39–80 : ил. – (Спецвып. журн. "Донбасс").

Значки 20–30-х годов в коллекции Донецкого областного краеведческого музея [Текст] : каталог / сост. М. В. Горбова. – [Б. м. : б. и.], 1997. – 19 с.

Ковальчук, Г. П. Німці Приазов'я [Текст] : музейний показ [з досвіду роботи Донец. обл. краєзн. музею] / Г. П. Ковальчук // Этнические сообщества Украины : история, современность, будущее / под ред. А. А. Дынгеса, С. Ю. Кузнецовой. – Донецк : [б. и.], 2006. – С. 361–365.

Легенди степу [Ізоматеріал] : фотоальбом / авт.-уклад. В. Гутирі [та ін.] ; Донец. обл. краєзн. музей. – Донецьк : [б. в.], 2004. – 103 с. : ілюстр. – Текст парал. укр., англ.

Літопис Донбасу по експозиції Донецького обласного краєзнавчого музею [Ізоматеріал] : путівник по залах музею : фотоальбом / за ред. Т. В. Ільяшенко ; Донец. обл. краєзн. музей. – Донецьк : Астро, 2005. – 111 с. : ілюстр.

Ми з України. Козацькі старожитності [Ізоматеріал] : фотоальбом / авт.-уклад. Т. В. Ільяшенко, Т. П. Койнаш, Т. Ю. Тимофєєва [та ін.] ; Донец. обл. краєзн. музей. – Донецьк : Кальміус, 2006. – 104 с.

Лыганова, Л. А. Сорочка-вышиванка, кінець ХІХ – 1-я половина ХХ вв. [Ізоматеріал] : [в колекції Донецк. обл. краєведч. музею] / Л. А. Лыганова ; Донец. обл. краєвед. музей. – Донецк : ДОКМ, 2003. – 71 с.

Нестеренко, Л. І. Палеонтологічна колекція в зібранні Донецького обласного краєзнавчого музею [Текст] : каталог / Л. І. Нестеренко ; Донец. обл. краєзн. музей. – Донецьк : Регіон, 2005. – 74 с. : ілюстр.

Німці і Приазов'я [Ізоматеріал] : комплект з 12 листівок / Донец. обл. краєзн. музей. – Донецьк : [б. в.], 2005. – 1 обкл. (12 окр. арк.).

Скарби землі Донецької [Ізоматеріал] : фотоальбом / за ред. Т. В. Ільяшенко [та ін.] ; Донец. обл. краєзн. музей. – Донецьк : [б. в.], 2003. – 112 с. : ілюстр.

100 лет назад в Юзовке [Ізоматеріал] : [комплект из 15 открыток] : посвящ. 80-летию Донец. обл. краєвед. музею. – Донецк : [б. и.], 2005. – 1 обл. (15 отд. л.).

Фотолетопись Евгения Халдея [Ізоматеріал] : (из собрания Донец. обл. краєвед. музею) : каталог / авт.-сост. и вступ. ст. Т. Ю. Тимофеевой ; Донец. обл. краєвед. музей. – Донецк : Сх. вид. дім, 2004. – 63 с. : ил.

НОВОКАРФАГЕНСЬКЕ РОДОВИЩЕ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ

*До 100-річчя від часу відкриття
солепромислу "Карфаген" (1909)*

У 1909 році, сто років тому, товариством "Любимов, Сольве і К⁰" був заснований солепромисел "Карфаген", який у складі підприємства "Лисичанськсода" діє і зараз на території Володимирівської сільради Артемівського району Донецької області. Шляхом розчинення порівняно малопотужних шарів кам'яної солі Новокарфагенського родовища кам'яної солі тут отримували розсоли для Лисичанського заводу "Донецьксода". Земля була придбана у поміщиці Жукової. З території розробок за рахунок заводу було переселено селян на Горянку, тут утворено с. Новопетрівка. Селяни отримали 400 десятин землі, практично всі почали працювати на солепромислі. У 1890 році методом буріння підприємцем Пшеничним було відкрито родовище, на якому 1894 року було споруджено солерудник "Николай" із двома шахтними стволами глибиною в 183 м. Будівництво фінансувалося Семенівсько-Іванівським гірничо-промисловим товариством. До цього часу збереглася надшахтна будівля поблизу с. Стряпівка. У 1913 році на шахті працювало 100 гірників і 120 допоміжних робітників, у цьому ж році було видобуто 2 817 491 пудів солі. Солепромисел "Карфаген" був розташований на відстані в 600 м на схід від шахти, закритої після Жовтневої революції. До 1912 року Донецький содовий завод, заснований у 1892 році, працював на солі, добутій на Брянцевській соляній копальні – першій соляній шахті регіону. У 1912 році на розсолопромислі "Карфаген" було введено в дію розсолопровід із десятидюймових труб, обладнаних електродвигунами. Вперше в Донбасі для їх живлення була впроваджена передача трифазної напруги у 20 тис. вольт на відстань у 45 км. Професор Л. Ф. Фокін зазначав, що карфагенський розсолопровід являв собою одну з найбільших споруд такого типу в Європі. До цього часу збереглися залишки величезних залізобетонних резервуарів для розсолу. До війни в колишньому маєтку Жукової знаходились мальовничий парк із колекцією стародавніх кам'яних статуй, качелі, розарій. До роботи залучалися кваліфіковані робітники. Так, з Березниківського содового

заводу були привезені брати Микола та Іван Шмакови, пізніше син Івана Віктор все життя пропрацював на солепромислі "Карфаген".

У 1909–1910 роках компанією "Любимов, Сольве і К⁰" було пробурено 10 розвідувальних свердловин колонкового буріння, розвідано 6 шарів потужністю 25 м, пізніше вони були найменовані "Карфагенськими", вони склали одне з трьох родовищ кам'яної солі Донбасу. Інтерес викликає свердловина № 2, пробурена за вказівкою відомого геолога Л. І. Лутугіна на глибину 768,1 м. Вона пройшла 7-й шар солі. Свердловини пройдені без підйому керна. З 1912 року сіль добувалася методом гідравлічного вилугування через свердловини: до 30-х років індивідуально через окремі свердловини, потім через подачу води в свердловини на північній ділянці родовища зі збором розчину зі свердловин у заплаві ріки Мокра Плотва. До річи, з цієї та інших причин (проходження через територію Артемівського родовища кам'яної солі, родовища гіпсу) вказана ріка є найбільш мінералізованою в Донбасі, вміст твердих частин досягає тут 16,5 г на літр. Протягом 1911–1932 років на теренах солепромислу було закладено ще 83 свердловини, на початок 60-х років їх кількість складала 112, тоді ж було пробурено ще 18.

У результаті підземних виробок на початку 60-х років на площі гірничого землевідводу було 180 карстових вирв і до 50 "сліпих" карстових яруг, які спостерігалися вже на початку 30-х років. На місці окремих провалів утворилися соляні озера з рослинністю з червоного хвоща і соляним покриттям по берегах. З часом озера опріснилися, а сьогодні слугують зоною відпочинку, рибальства і полювання. Зона виробок родовища змістилася на північний захід у напрямку від селища Володимирівка до села Яковлівка. У часи активних робіт розсолопромислу "Карфаген" у 60–70 роках ставилося питання про неперспективність найближчих сіл із тим, щоб виселити жителів і розширити територію виробок. Карстові провалля наблизилися впритул до залюднених будинків селищ Володимирівка, Стряпівка, Старий Карфаген. Зараз питання вже так гостро не стоїть, проте територія виробок вражає екологічними наслідками робіт: осіданням Горянського вододілу, величезними карстовими проваллями.

Кравець Д. П.

ЛІТЕРАТУРА

Василеженко, В. И. Из истории Владимировки [Текст] / В. И. Василеженко, Д. П. Кравец. – Артемовск, [б. и.], 2001. – 53 с.;

Галака, О. И. Гипсы и доломиты Бахмутской и Торецкой котловины Донецкого бассейна [Текст] / О. И. Галака. – К., 1933.

Геологический отчет о разведке Ново-Карфагенского месторождения каменной соли [Текст] / сост. Н. Я. Конельский. – Кн. 1. – Артемовск, 1963.

Пырин, С. Н. Первая соляная шахта Донбасса [Текст] / С. Н. Пырин, В. Г. Булинг, Л. Ф. Ефимович, Д. П. Кравец. – Славянск: Печатный двор, 2003. – 44 с.

СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ – ОСЕРЕДОК НАУКОВОЇ, ОСВІТНЬОЇ І ВИХОВНОЇ РОБОТИ

*До 70-річчя від часу відкриття
Слов'янського державного
педагогічного університету (1939)*

Вищий навчальний заклад для підготовки вчителів у м. Слов'янськ було засновано в 1939 році як учительський інститут, у 1952 році він стає Слов'янським державним педагогічним інститутом із загальнонауковим факультетом, підпорядкованим Харківському державному університету з гуманітарним, математичним, агробіологічним, економічним відділеннями.

На сучасному етапі Слов'янський державний педагогічний університет має IV рівень акредитації. Загальний контингент студентів складає біля 9 тис. осіб, у тому числі більше 4 тис. денної форми навчання, близько 4,5 тис. – заочної. До структури університету входять 9 факультетів: фізико-математичний, технологічний, філологічний, дефектологічний, фізичного виховання, підготовки вчителів початкових класів, дошкільної освіти та практичної психології, психологічний, економіки і управління; 4 спецфакультети: практичної психології, логопедії, колекційної педагогіки, економіки і управління, на яких здійснюється перепідготовка фахівців з вищою освітою; державний педагогічний лицей та 34 кафедри. Навчально-виховний процес в університеті ведуть 380 штатних науково-педагогічних працівників, серед яких 10 докторів наук, професорів, 184 кандидати наук, доценти. В університеті діє аспірантура, яка здійснює підготовку науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації за 15-ма спеціальностями.

Матеріальна база університету розширюється і зміцнюється. На сьогодні університет має 4 навчальні корпуси загальною площею понад 30 тис. м², спортивний корпус, навчально-виробничі майстерні, актовий зал на 712 місць, бібліотеку з 500 тис. примірників літератури, 10 комп'ютерних класів, 2 мультимедійні лабораторії, 3 студентські гуртожитки на 1,5 тис. місць, їдальню і кафе, спортивно-оздоровчий табір. Медичне обслуговування студентів

здійснюється лікарями і молодшим медичним персоналом університетського оздоровчого пункту.

За час функціонування університету підготовлено понад 85 тис. висококваліфікованих фахівців. Серед них – 6 докторів наук, професорів, понад 550 кандидатів наук, доцентів. Близько 30 випускників університету удостоєно звання заслуженого вчителя України. Серед студентів і випускників університету – призери Олімпійських ігор, чемпіони Світу і Європи, чемпіони і призери Параолімпійських ігор, заслужені тренери України, лауреати міжнародних конкурсів музичного і вокального мистецтва, хореографії.

Університет сьогодні – це освітній, культурно-просвітницький центр Донеччини та південно-східного регіону України, яким з 2003 року керує Рукасов Володимир Іванович, доктор фізико-математичних наук, професор.

Слов'янський державний педагогічний університет дає доступність та перспективу вищої освіти, гарантує впевнений старт у кар'єрі та житті, проводячи реформування системи організації навчального процесу в контексті Болонської угоди, яка дає змогу випускникам отримувати дипломи європейського зразку.

Слов'янський державний педагогічний університет повноцінно сформований та інтелектуально багатий вищий навчальний заклад, який створює унікальні можливості для отримання якісної освіти за визнаними кваліфікаційними рівнями.

Гайдишева І. В.

ЛІТЕРАТУРА

Від учительського інституту до педагогічного університету: 65 років шляху [Текст] : [сторінки історії] // Педагог. – 2005. – Трав.

Глущенко, В. Университетская наука сегодня [Текст] : [в Славянском госпедуниверситете] / В. Глущенко // Совет. – 2005. – 20 мая.

Горбачук, В. Слов'янський педагогічний інститут і українське зарубіжжя [Текст] / В. Горбачук // Культурні зв'язки Донеччини з українським зарубіжжям / Донец. облдержадмін., Донец. обл. універс. наук. б-ка. – Донецьк, 2004. – С. 114–115.

Москальова, О. І. Співробітництво з інститутом математики НАН України [Текст] / О. І. Москальова // Педагог. – 2007. – Листоп. (№ 8). – С. 2.

Нечволод, М. К. Краєзнавча робота як форма наукової, освітньої і виховної роботи в Слов'янському державному педагогічному інституті [Текст] / М. К. Нечволод, В. І. Рукасов // Краєзнавство в системі народної освіти : проблеми, пошуки, перспективи. – Слов'янськ, 1994. – С. 4–7.

Пилипенко, Н. Все дороги открыты с дипломом Славянского государственного педагогического университета [Текст] / Н. Пилипенко // Донбасс. – 2006. – 16 мая.

Пилипенко, Н. По карьерной лестнице с дипломом Славянского педагогического [Текст] / Н. Пилипенко // Донбасс. – 2005. – 20 апр.

Пилипенко, Н. Шаг к Евроинтеграции сделал Славянский государственный педагогический университет [Текст] / Н. Пилипенко // Донбасс. – 2007. – 25 апр.

Рукасов, В. И. Качественное образование – основа жизненного успеха [Текст] : [интервью с ректором Славян. гос. пед. ин-та В. И. Рукасовым / записал И. Пилипенко] // Донбасс. – 2004. – 6 апр.

Рукасов, В. И. Учитель, сын учителя [Текст] : [интервью с ректором Славян. гос. пед. ун-та В. И. Рукасовым / записал М. Корец] // Донбасс-инвест. – 2005. – № 6. – С. 34–37.

Славянский государственный педагогический институт [Текст] // Донецкая область. Наука и техника. Золотое сечение / О. Дубенчук [и др.]. – Донецк, 2002. – С. 112–113.

Слов'янський державний педагогічний інститут [Текст] // Славянск. Кто есть кто = Слов'янськ. Хто є хто / сост. В. П. Скрипник, Г. А. Жевчик. – Славянск, 2001. – С. 156–157.

Слов'янський державний педагогічний університет [Текст] // Донеччина. – 2005. – 16 черв.

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ І НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

*До 50-річчя від часу заснування
Інституту економіки промисловості
НАН України (1959)*

Свою історію Інститут економіки промисловості НАН України (ІЕП НАН України) розпочав у 1959 році як Відділення економіки промисловості Донецького раднаргоспу, яке в 1965 році було передано до Академії наук УРСР як відділення Інституту економіки. З 1969 року функціонує як самостійний інститут.

Перетворенням установи на академічний Інститут займався академік НАН України О. М. Алімов, який очолював ІЕП НАН України з 1965 до 1973 року. Протягом 1965–1992 років посаду першого заступника директора відділення та Інституту обіймав академік НАН України В. К. Мамутов.

Значний внесок в організацію фундаментальних досліджень і визнання Інституту далеко за межами України зробив академік НАН України М. Г. Чумаченко, який був директором закладу протягом 23 років, а сьогодні є почесним директором.

З 1995 року ІЕП НАН України очолює О. І. Амоша, академік НАН України, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки та іменних премій НАН України ім. О. Г. Шліхтера, М. І. Туган-Барановського та М. В. Птухи.

Інститут знають у країні як визнаний методологічний і науково-організаційний центр з економіки промисловості та соціальної політики, що спрямовує свою діяльність на розробку фундаментальних та вирішення практичних проблем з державного управління і регулювання виробничої сфери, поліпшення господарського механізму та корпоративного управління; концептуальних засад промислової політики, інтенсифікації інноваційних та інвестиційних процесів, регіонального промислового і соціального розвитку; комплексного дослідження соціально-

економічних проблем, реалізації ефективної соціальної та екологічної політики в державі й регіоні.

Вагомий внесок у проведення наукових досліджень в інституті та втілення їх результатів у виробництво належить таким видатним вченим, як члени-кореспонденти НАН України К. І. Татомир, А. П. Савченко, М. І. Іванов, В. П. Вишневський. В інституті працюють 98 докторів і кандидатів наук, 3 заслужені діячі науки і техніки, 9 лауреатів Державних премій у галузі науки і техніки та премій видатних учених НАН України.

ІЕП НАН України постійно надає центральним і регіональним органам влади науково-методичну допомогу у вирішенні найважливіших економічних питань державотворення, проблем економічного та соціального розвитку промисловості, окремих галузей і регіонів країни. Протягом 2001–2007 років інститут брав участь у розробці значної кількості проектів законів, програмних документів з вирішення разом з галузевим керівництвом та науковцями загальних і конкретних проблем стабілізації та збалансованого розвитку базових галузей економіки, комплексної реструктуризації промисловості України, інвестиційно-інноваційного забезпечення реформ у промисловості, економічного механізму стратегії розвитку паливно-енергетичного комплексу, прогнозів і питань економічного то соціального розвитку регіонів, окремих міст і територіально-виробничих комплексів, гуманізації соціальних наслідків реструктуризації підприємств. Ці дослідження забезпечують реальну участь Національної академії наук України у проведенні особливо важливих для економіки України прогнозно-аналітичних досліджень, розробки механізмів вирішення сучасних економічних та соціальних проблем розвитку країни. Інститут продовжує координацію розробки нових організаційних та економічних механізмів, що стимулюють розвиток науки та інноваційної діяльності з метою реалізації Програми науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року.

За результатами досліджень тільки за останні сім років підготовлено та подано вищим державним і регіональним органам управління, громадським організаціям, підприємствам більш ніж 800 наукових розробок, опубліковано 136 монографій, декілька десятків збірників наукових праць, матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Спільно з НАН України ІЕП видає журнал "Економіка промисловості". Суттєвим є і внесок інституту в підготовку наукових кадрів економістів вищої кваліфікації в Україні.

Амоша О. І.

ЛІТЕРАТУРА

Институт экономики промышленности НАН Украины [Текст] // Донецкая область. Наука и техника. Золотое сечение = DONETSK REGION. SCIENCE AND TECHNOLOGY. GOLDEN SECTION. / О. Дубенчук [и др.]. – 1-е изд. – Донецк, 2002. – С. 32–33.

Інститут економіки промисловості НАН України [Текст] // Україна наукова : у 2 т. / НАН України. – К., 2008. – Т. 1. – С. 206. – (К 90-летию НАН України).

Перспективи науково-технічного розвитку регіону [Текст] : (матеріали до Програми науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 р.) / НАН України, Ін-т економіки пром-сті ; наук. ред. О. І. Амоша. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2002. – 306 с.

Социально-экономические аспекты промышленной политики [Текст] / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти ; отв. ред. А. И. Амоша. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2001. – 380 с.

Экономические проблемы и перспективы стабилизации экономики Украины [Текст] : (сб. науч. тр. докторантов, аспирантов и соискателей ИЭП НАН Украины. Т. 2) / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти ; отв. ред. А. И. Землянкин. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2002. – 374 с.

ЗМІСТ

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ У 2009 РОЦІ.....	3
Яруцький Л. Д. ПЕРШИЙ КРОК ДО КОСМОСУ До 100-річчя від дня народження Григорія Яковича Бахчиванджі (1909–1943)	72
Гайдишева І. В. НЕВТОМНИЙ ДОСЛІДНИК НАДР ДОНБАСУ – "ПОЕТ ДОНЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ" До 145-річчя від дня народження Леоніда Івановича Лутугіна (1864–1915)	74
Гросов О. Я. СОЛДАТ СЛОВА До 85-річчя від дня народження Павла Пилиповича Богданова (1924)	77
Гросов О. Я. ВОНА МАРИТЬ ОПЕРОЮ До 65-річчя від дня народження Тамари Олексіївни Лагунової (1944)	80
Гайдишева І. В. ПІОНЕР КАМ'ЯНОВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ДОНЕЦЬКОГО БАСЕЙНУ До 170-річчя від дня народження Петра Миколайовича Горлова (1839–1915)	82
Гросов О. Я. ВСЕ ЙОГО ЖИТТЯ – ДІТИ... До 70-річчя від дня народження Григорія Аркадійовича Штейна (1939).....	84
Кущ П. В. НА ЛІТЕРАТУРНІЙ НИВІ ДОНЕЧЧИНИ До 75-річчя від часу заснування Донецького відділення Національної спілки письменників України (1934)	87

Гросов О. Я. ЩОБ СВІТ ДОБРІШИМ СТАВ... До 75-річчя від дня народження Станіслава Віталійовича Саварі (1934).....	89
Гайдишева І. В. ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ – ТВОРЧА СИЛА МИТЦІВ МИНУЛОГО ТА СУЧАСНОСТІ До 70-річчя від дня заснування Донецького обласного художнього музею (1939).....	92
Гайдишева І. В. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ОСЕРЕДОК ДОНЕЧЧИНИ До 85-річчя від дня заснування Донецького обласного краєзнавчого музею (1924).....	97
Кравець Д. П. НОВОКАРФАГЕНСЬКЕ РОДОВИЩЕ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ До 100-річчя від часу відкриття солепромислу "Карфаген" (1909)	101
Гайдишева І. В. СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ – ОСЕРЕДОК НАУКОВОЇ, ОСВІТНЬОЇ І ВИХОВНОЇ РОБОТИ До 70-річчя від часу відкриття Слов'янського державного педагогічного університету (1939).....	104
Амоша О. І. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ І НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЦЕНТР З ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ До 50-річчя від часу заснування Інституту економіки промисловості НАН України (1959).....	107

Довідкове видання

**Календар знаменних і пам'ятних дат
Донецької області**

2009 РІК

Укладач:

І. В. Гайдишева

Редактор:

О. В. Рязанцева

Науковий редактор:

О. В. Башун,

канд. пед. наук

Відповідальний за випуск:

Л. О. Новакова,

засл. працівник культури України

Комп'ютерний набір:

Н. В. Ліщинецька,

В. Є. Яковенко

Макет:

І. В. Венгреньюк

Підп. до друку 10.10.2008. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 6,5.
Обл.-вид. арк. 4,3. Зам. 5-101008. Наклад 130 пр.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державна свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001.)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80